

TUSAANNGA

**UKIOQ 2023 PILLUGU
KISITSISITIGUT
PAASISSUTISSAT**

ISUMAGINNINNERMUT AQUTSISOQARFIK

IMARISAANUT TAKUSSUTISSIAQ

SAQQUMMIUSSINEQ

Ukioq 2023 pillugu kisitsisitigut paasissutissat 2
Tusaanngamiit kisitsisit pingaarnerit 2

ATAATSIMUT ISIGALUGU

Ima isikkoqarpoq 3
Qaammatikkaartumik saaffiginnissutit 4
Tusaanngap ammarfini sivitsorpai 5
Piffissani aaliangersimasuni saaffiginniffiit 6
Attaveqartariaatsit 7
Meeqqat, inuusuttut inersimasullu 7
Saaffiginnissutigineqarnerusartut 8
Saaffiginnissutit nunaqarfinniit illoqarfinniillu 9
Kommuni 10
Saaffiginnissutit nukinginnartumik qisuariarfigineqartussat 11
Saaffiginnittut nutaat aamma utikattumik saaffiginnittartut 12
Saaffiginneqqaarnermi saaffiginninnermut peqqutaasartut 13
Utikattumik saaffiginnissutaasartunut peqqutaasut 14

MEEQQAT INUUSUTTULLU

Saaffiginnittut 16
Qassinik ukioqarnerinut agguataarinnineq 16
Suaassutsinut agguataarneri 16
Saaffiginnittut nutaat aamma utikattumik saaffiginnittartut 17
Kommuni 18
Najugaq 18
Meeqqani inuusuttunilu saaffiginninnermut peqqutit 19
Kiserliorneq 20
Imminut toqunneq 20
Peerariinneq asanninnermilu aliasuutit 20

INERSIMASUT

Suaassutsinut agguataarneri 22
Qassinik ukioqarnerinut agguataarinnineq 22
Inuttut inissisimaneq 22
Kommuni 23
Ineqarneq 23
Suliffeqarneq 23
Saaffiginninnermut peqqutaasut 24
Kiserliorneq 25
Aappaqarnermi ajornartorsiutit 26
Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit 27
Imminut toqunneq 28

EQIKKAANEQ

Eqikkaaneq 29
Periutsit paasissutissallu pitsaassusai 30

2023 KISITSISITIGUT PAASISSUTISSAT

Inuit amerlanerpaat piffik tikittarpaat soorlu inuuneq qaangeruminaatsutut ittoq, annertoorujussuusarlunilu tusarnaarneqarnissamut pisariaqartitsineq. Taamaattumik Tusaannga nunami tamarmi innuttaasunik tapersuulluni oqaloqateqartarneq siunnersuinermillu neqerooruteqarpoq. Siunnersuineq oqarasuaatikkut kinaassutsimik isertugaasumik ingerlanneqartarpoq akeqarnanilu, qulakkeerniarneqartarlunilu kinaluunniit unammilligassaminnik kisimiinginnissaat.

2023 ingerlanerani Tusaannga kiffartuussinertik annertusiniarlugu ukkatarisimavaat, tamatuma ataani ullu unnuarlu ammasinnaanerani aamma neqeroorutip ilisimaneqarnerulernissaa anguniarlugu nittarsaanneqarfignissaa. Tamanna kingunerisimavaa 2022-miik 2023-mut saaffiginnissutit katillugit 31%-imik qaffariarsimaneranik.

Oqarasuaatikkut siunnersuisarnek ullu unnuarlu ammasarnissaa pinngaartilerujussuuvoq arlalinnik peqqutilimmik. Tassami unammilligassat ernumassutillu ulluinnarni kisimi pilertanngillat, soorlu ikiuinermut aamma tapersuinnissamut neqeroorutit amerlanerit ammaneranni, kisianni aamma unnukut unnuakkullu pilertarput. Taamaattumik innutttaasut pisariaqartikkuniku Tusaannga ullu unnuarlu siunnersuisinnaaneq qulakkeerpaa. Aammattaarlu sukkulluunniit pinasuurtumik pisoqariartaartoqartarpoq imaluunniit ajornartoorfeqartoqartarpoq, tamannalu aaliagiisuulluinnarpoq ulluugaluarpas unnuugaluarpalluunniit tapersorneqarsinnaanermut saaffiginnissuteqarfeqarsinnaanissaq qulakkiissallugu, innuttaasut ajornartorsiutitik kisimiillutik nammassanngimmassuk.

TUSAANNGAMIIT KISITSISIT PINGAARNERIT

2023-MI TUSAANNGAMUT SAAFFIGINNITTUT KATILLUTIK 5.036-IUPPUT

- Meeqqat inuusuttuaqqallu 0-miit 17-inut ukiullit 375-t Tusaanngamut attaveqarsimapput.
- Inersimasut 4.611-it Tusaannga attavigisimavaat, taakkunanilu 803-t inuusuttut 18-25-ukiullit saaffiginnissimapput.
- Innuttaasut 2.107-it siullermeertumik Tusaanngamut attaveqarput, 2.275-llu arlaleriarlutik Tusaanngamut attaveqarsimapput.
- Tusaannga amerlanerpaanik saaffiginnissutinik oktoberip qaammataani tigusaqarpoq (saaffiginnissutit 500-lluinnaat).
- 163-t pinasuurtumik saaffiginnissutaasimapput.
- Taakkunani akunnerup 48 tiimip iluani innuttaasut 45-t saaffiginnittut imminut toqunniarlutik pisimapput, imaluunniit qanoq ilillutik imminut toqunniarnerlutik pilersaaruteqaaqqaarsimapput.

Pisoq "pilertortumik" taaneqarpat, isumaqarpoq tassa massakorluinnaq, nukinginnarluinnartoq imaluunniit peruluttoqarpoq imaluunniit ajornartorsiut annertoorujussuuvoq piaartumillu iliuseqartoqarnissaanik piunasaqartitsilluni. Pisoq imaassinnaavoq tassanngaannaq pilersimasooq aamma erngertumik iliuseqarfigneqartariaqartoq annertunerusumik ajutoortoqannginnissaa imaluunniit kinguneqaataasa kingusissukkulluunniit kinguneqaataasa killilersimaarnissaat anguniarlugu. Aarlerinartumik pisoqarnerit pinasuurtumik pisut assigiinngissitaarsinnaapput, erngertumik politi, isumaginninnermi upalungaarsimasooq imaluunniit peqqinnissaqarfik akulerunneqarnissaa sukkasuumik pisarialimmik suliniuteqarfigneqarnissamik pisariaqartitsisunik.

IMA ISIKKOQARPOQ

5.036

2023-MI SAAFFIGINNISSUTAASIMAPPUT

2023-mi nunami tamarmi Tusaannga-mi siunnersuisut, innuttaasunik 5.036-eriarlutik oqaloqateqarsimapput. 2022-miik kisitsisit takutippaat annertuumik saaffiginnissutit qaffariarujussuarsimanerat, tassami 2022-mi saaffiginnissutit katillugit 3.834-it akineqarsimammata.

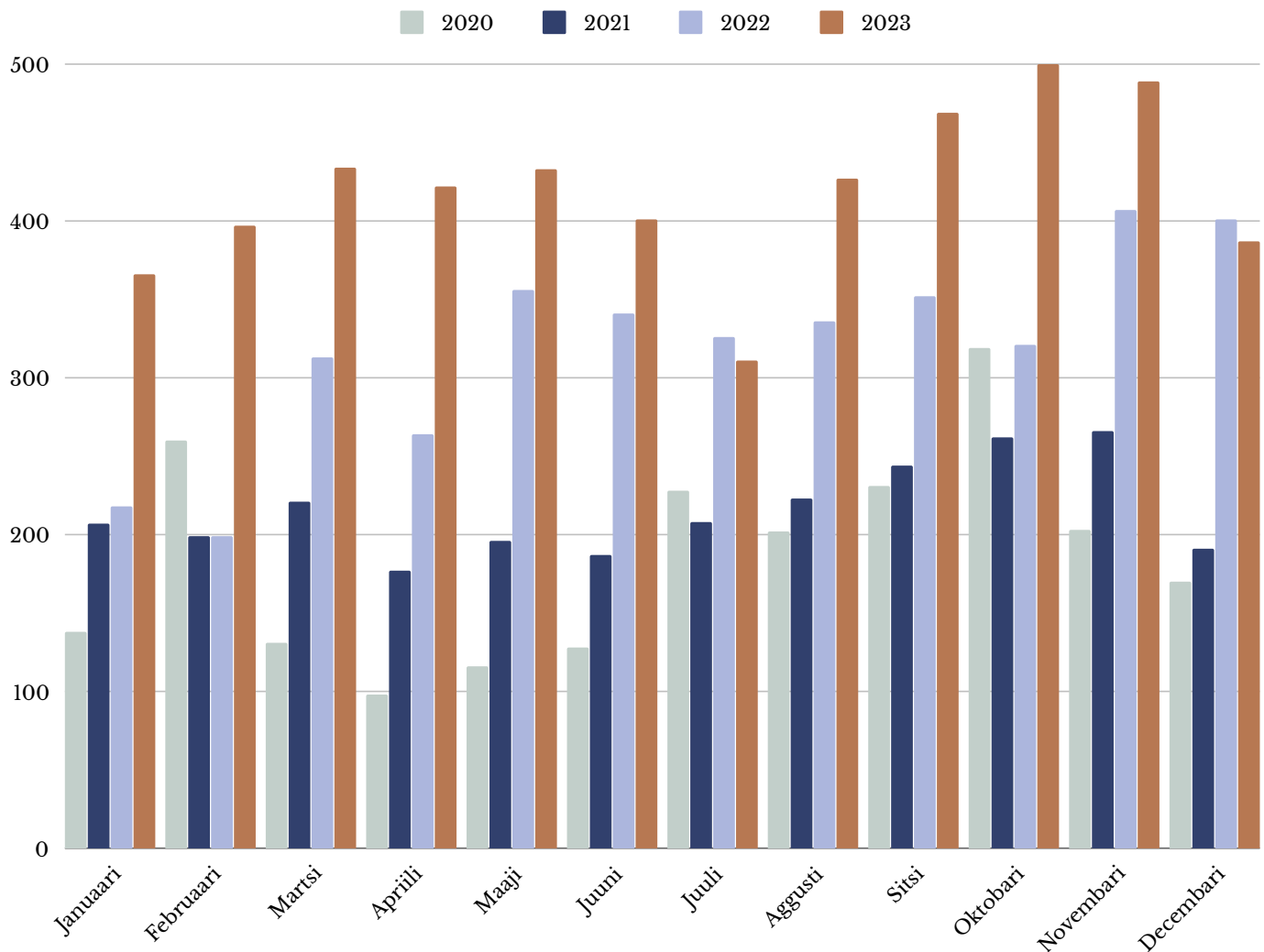
31%

SAAFFIGINNINNERIT QAFFARIARNERI

2022-miit 2023-imut saaffiginnissutit amerleriarput, taamaattumillu qaffariaassut katillugit 31%-iusimalluni. Siornatigut Tusaannga ukiumut 15%-it missaani qaffariaateqartarlutik nalaattarsimavaat, taamaakkaluartorli 2021-miik 2022-mut tupinnartumik qaffariaat 48%-imik annertussuseqarsimavoq.

QAAMMATIKKAARTUMIK SAAFFIGINNISUTIT

Ukiuni 2020, 2021, 2022 aamma 2023-mi grafip ersersippaa qaammammut saaffiginissutit. Tusaanga 2019-imi ammarami 2023-p ingerlanerani amerlanerpaanik saaffiginissutinik tigusaqarsimasoq, tasanilu qaammatit aqqaneq-marlunninngaanniit, qaammatini qulini angusamik annerpaamik saaffiqeqarsimavoq. 2023-mi oktoberimi Tusaanga 500-eqqinnaannik saaffiqeqarsimavoq, qangamullu sanilliullugu Tusaangap qaammatini allaniik saaffiqeqarsimanerpaaffigalugu.

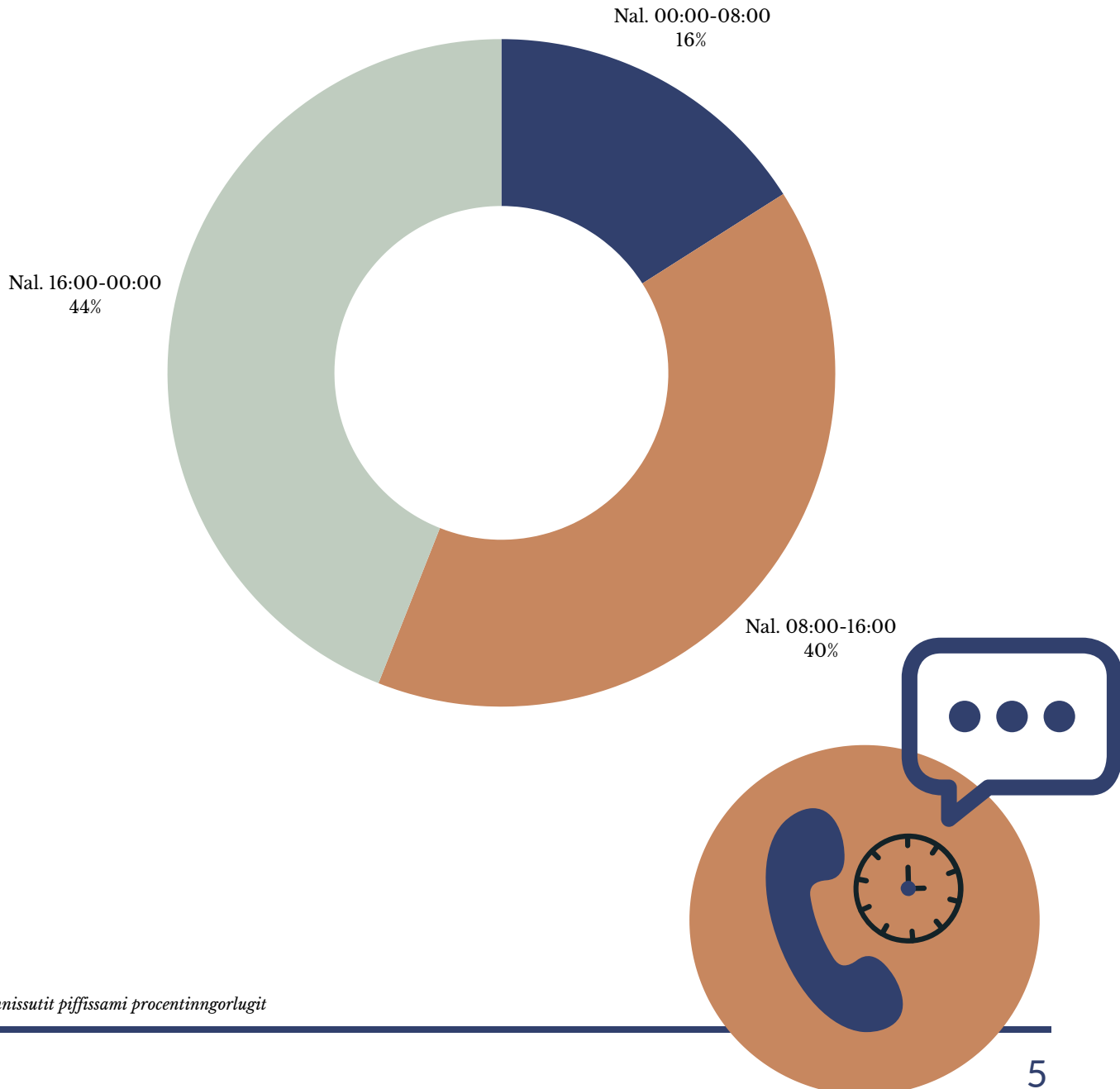

TUSAANNAP AMMASARFINI SIVITSORPAI

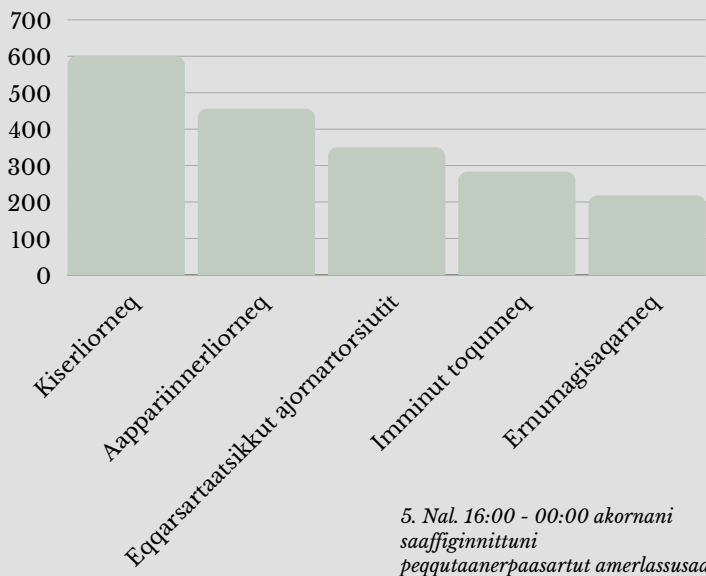
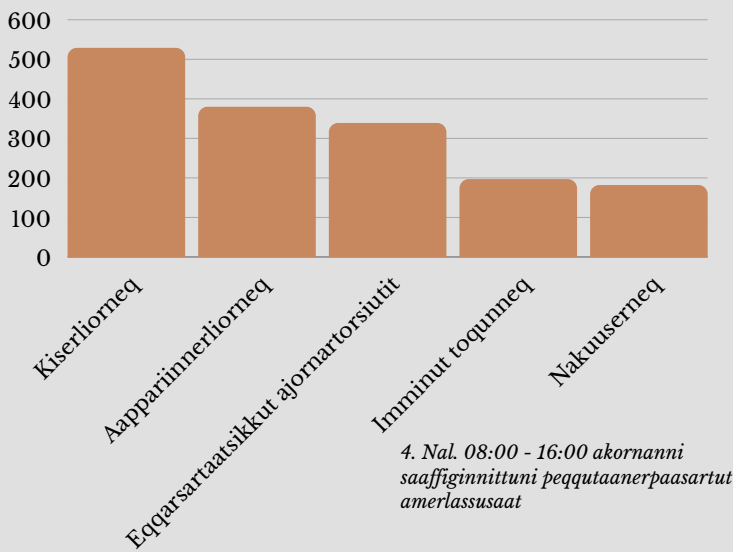
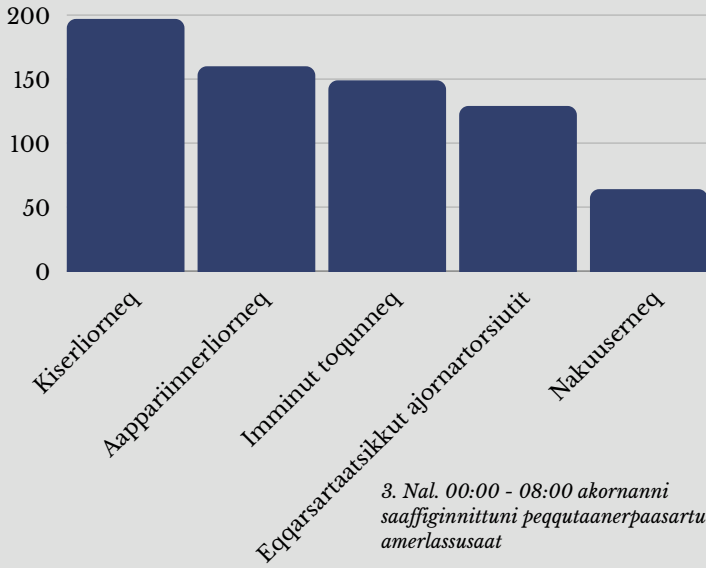
Siornatigut Tusaangga ulluinnarni nal. 09:00-miik nal. 00:00 tungaanut ammasarsimavoq, sapaatip akunnerata naananilu nal. 09:00- niik nal. 04:00 tungaanut ammasarsimalluni. 2023-imi 10. februaryi Tusaangga ullu-unnuarlu ammasalerpoq. Ullu-unnuarlu ammasalernerani nalunaaqutaq qanoq ikkaluaraangat pisariaqartitsisunut tapersersuineq ikiuinerlu ajornannginnerulersimavoq.

Tusaangap pissarsiarineqarsinnaanera innuttaasunut ammasalernerulerenerata kingorna, ajunnginnerulerput pisariaqartitsilerunik sms-serlutilluunniit sianersinnanngorput. Innuttaasoq imminut toqunniarluni eqqarsaateqaruni, tapersortinneqarsinnaaneq ilaatigut inuunermik toqumillu aalajangeeqataalluarsinnaavoq.

Tusaangga ullu unnuarlu ammasaleramili, innuttaasut 816-riarlutik ulluinnarni nal. 00:00 - 08:00 akornanni attaviginnissimapput (tassalu ammaffii nutaat februarip 10-niilli). Saaffiginnissutini tamarmi 5.036-t ammasarfini nutaani 16%-iupput. Tamatuma avataatigut (1.997-it) 40%-it ullup ingerlanerani nal. 08:00 - 16:00 saaffiginnissimapput, aammalu 44%-it (2.223-it) nal. 16:00 - 00:00 akornanni Tusaangamut attaveqarsimapput. Taamaalilluni nalunaaqquttap 16:00 - 00:00 akornanni Tusaangami ulapiffiunerusimalluni.

PIFFISSANI SAAFFIGINNIFFIIT

UNNUAKKUT 00:00-08:00

Nal. 00:00 - 08:00 akornanni naligninnaasumik saaffiginissutit tassaanagerusimapput kiserliorneq pillugu, piffissami tassani saaffiginissutini tamani taakku 24%-iusimapput. Aappariinnermut ajornartorsiutit pillugit tunngasut saaffiginissutini 20%-iusimapput, imminullu toqunniarluni tunngasutillit 18%-it. Saaffiginissutini eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit 16%-iusimapput, nakuuserniarnermullu tunngasut 8%-iusimallutik.

ULLUKKUT 08:00-16:00

Ulluinnarni saaffiginissutit naligninnaasut nalunaaquttap akornanni 08:00 - 16:00 tassaasimapput kiserliornermut tunngasut, tamaniik 26%-iusimagamik. Tamatuma kingorna aappariinnermut tungasuni ajornartorsiutinut saaffiginissutini annerpaani tullersortaallutik 19%-iusimapput. Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit 17%-iusimapput, imminut toqunniarluni 10% aamma nakuuserneq 9%.

UNNUKKUT 16:00-00:00

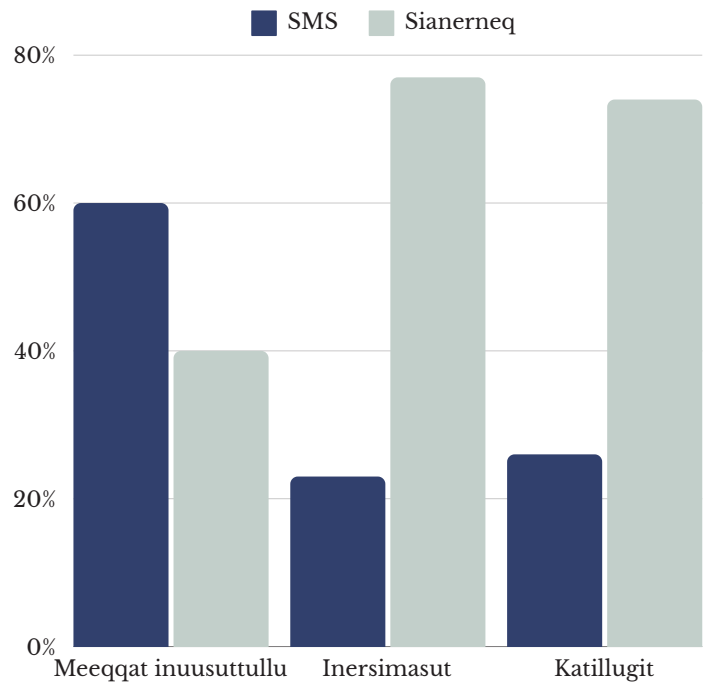
Unnukkat innuttaasut saaffiginittartut kiserliortutut misigisimasut 27%-iusimapput, aappariinnermut ajornartorsiuteqarput (20%), eqqarsartaatsimikkut ajornartorsiuteqarput (16%). Unnukkat saaffiginissutit imminut toqunneq pillugu saaffigiissutaasimapput 13%-t, 10%-iullutik ernumassutit.

ATTAVEQARTARIAATSIT

Siunnersuisinnaaneq Tusaanngap neqeroorutigaa oqarasuaatikkut 80 il 80-imut sianernermi imaluunniit 18 99-mut SMS-ernermi.

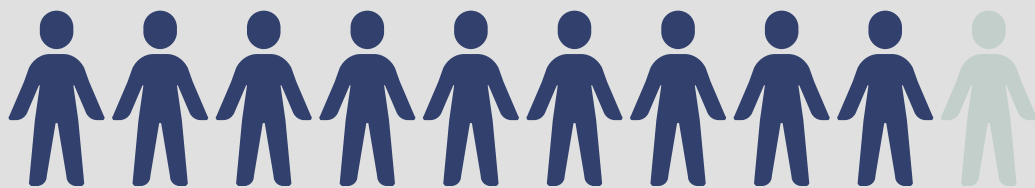
2023-imi innuttaasut Tusaanngamut sianerlutik iluarinerusimavaat. Saaffiginnissutini tamarmi sianertut katillugit 74%-iupput, sinnerilu 26%-t SMS-ikkut attaveqaateqarsimallutik.

Meeqqat inuusuttullu Tusaanngami siunnersuisut allakkatigut attavigissallugit iluarinerusimavaat tassa SMS-aqutigalugu. Tamanna taamaakkaajuttarneq siornatigutulli ukiuni kingullerni sulii atuuppoq. 2023-mi Tusaannga tigusaqarsimavoq katillugit 224 SMS-t aamma meeqqanik inuusuttuaqqanillu sianerit 151-t. Inersimasut attaveqarnissamut sianissallutik iluarinerusimavaat. Inersimasut katillugit 3.546-t Tusaanngamut sianerput aamma inersimasut 1.065-t SMS-erlutik attaveqarput.

6. Procentinngorlugit saaffiginnissutini agguataarineq, attaveqaatigiittaatsikkut

MEEQQAT, INUUSUTTUT INERSIMASULLU

Tusaanngamut inersimasut amerlanerit attaveqartarput. Saaffiginnissutini tamani 2023-imi, inersimasut 92%-iusimapput. Tusaanngamut saaffiginninnik meeqqaat inuusuttuaqqat amerlassusaat appariarsimapput ukiuni 2022 385-iniik, 2023-mi 375-imut. Taamaalillutik katillugit 3%-mik ikileriarsimallutik.

Meeqqat Inuusuttuaqqallu ataatsimut katillugit procentinngorlugit takussagaanni Kalaallit Nunaanni saaffiginnittut ataatsimut 3%-iupput. Assersuusiorlugu inersimasunut procentinngorlugit saaffiginnittut 11%-iupput.

SAAFFIGINNISSUTIGINEQARNERPAASARTUT

Kiserliorneq
26%

**Aappariinnermut
tunngatillugu ajornartorsiutit**
19%

**Eqqarsartaatsikkut
ajornartorsiutit**
16%

**Imminut toqunnissamut
tunngatillugu
ajornartorsiutit**
12%

SAAFFIGINNISSUTIT NUNAQARFINNIIT ILLOQARFINNIILLU

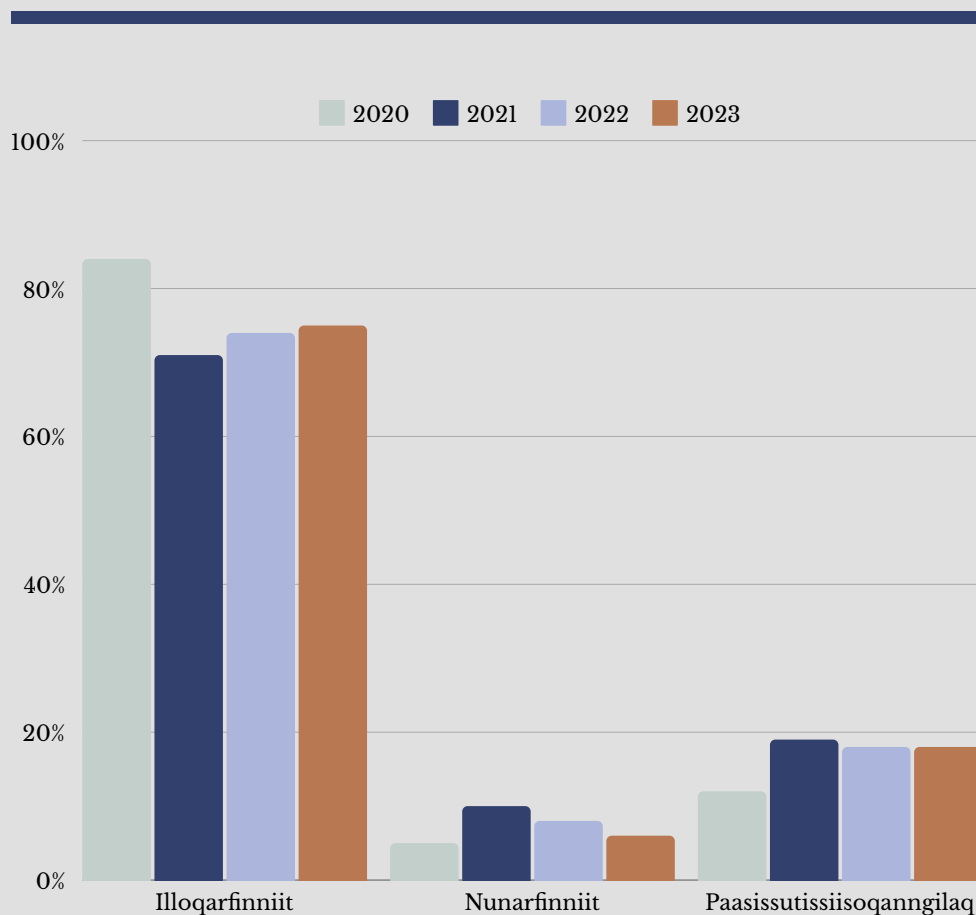
2023-mi Tusaanngamut tamarmi saaffiginnittut 75%-ii illoqarfimmiik pisimapput, 6%-tillu nunaqarfinniit pisimallutik. Saaffiginnissutini 18%-ini najugaq taaneqarsimanngilaq.

2022-mi saaffiginnittut 74%-i illoqarfimmiik pisimapput, nunaqarfimmiillu 8%-it, 18%-iilu sumi najugaqarnertik eqqaasimanngilaat.

2021-mi saaffiginnissutit 71%-it illoqarfimminngaanneersimapput, 10% nunaqarfinniit, 19%-llu sumi najugaqarneq taaneqarsimanani.

2021-miik 2022-mut saaffiginnissutit nunaqarfimmiik qaffariarsimapput 18-imik. 2020-mi illoqarfimmiit saaffiginnissutit 84%-iusimapput, 5%, 12%-llu sumi najugaqarnertik eqqaasimanngilaat.

2023-mi nunaqarfinniit tamanik Tusaannga 5%-it attavigisimavaat. 2022-mi 6%-iusimavoq. Illoqarfimmi najugallit ukioq 2023-mi 8%-it Tusaannga attavigisimavaat, 2022-imilu 6%-it.

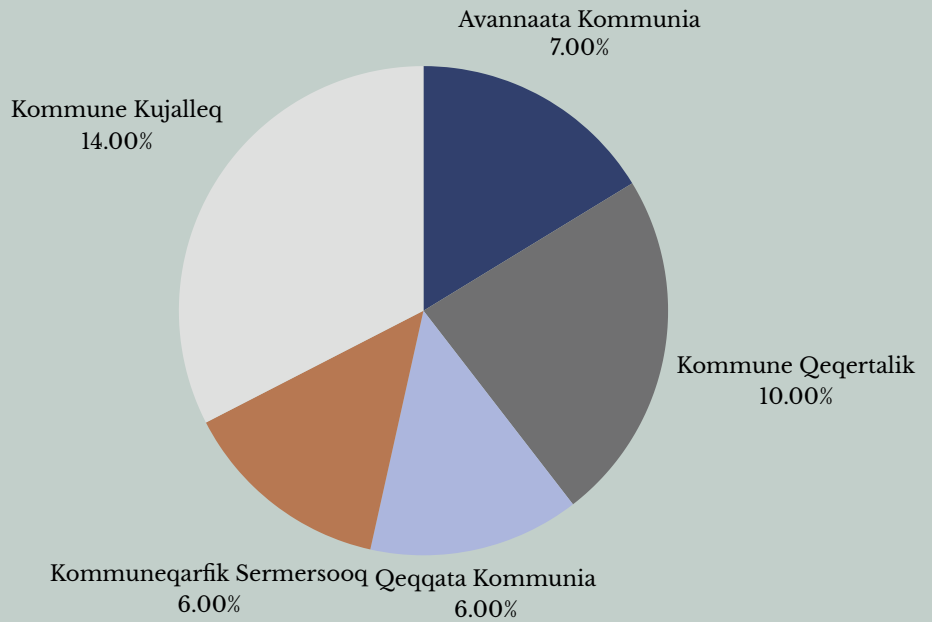

7. Illoqarfimmi aamma nunaqarfimmi procentinngorlugu saaffiginnissutit

KOMMUNI

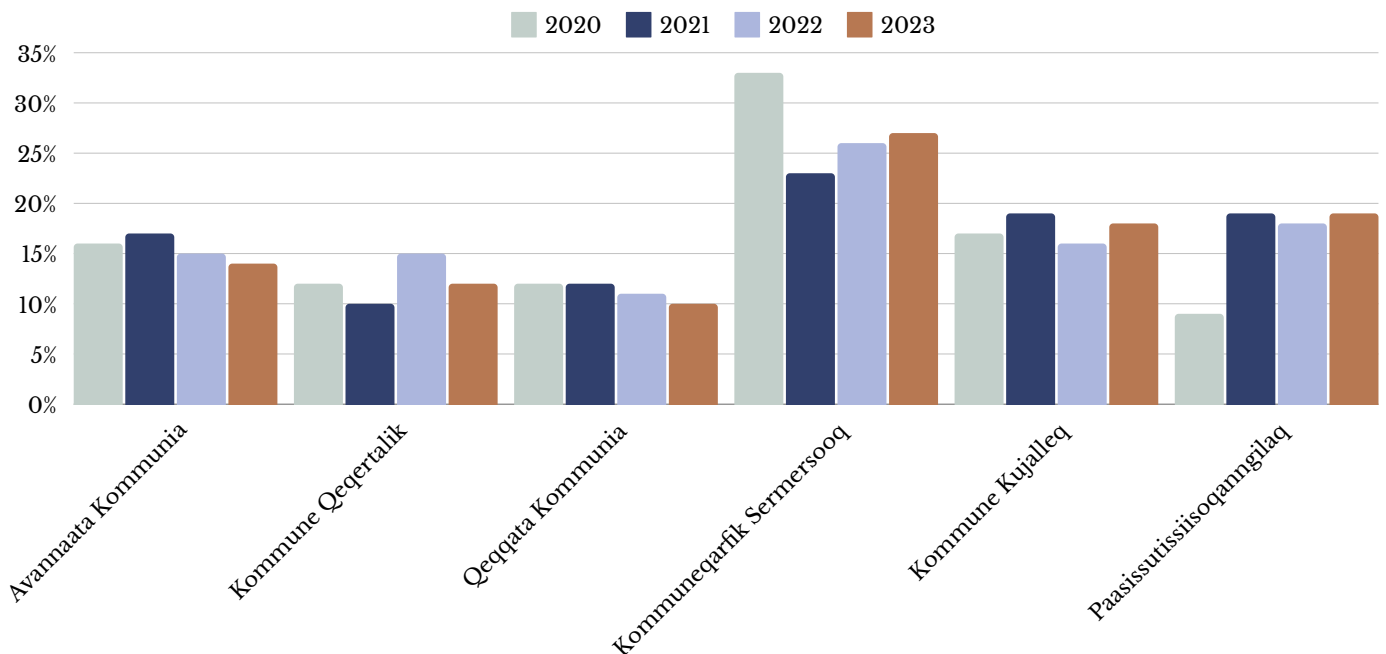
Kommunikkaarlutik innuttaasut saaffiginnissimasut amerlassusaat procentinngorlugu isigissagaanni Kommune Kujallermit inuttaasut Tusaanngamut saaffiginninnerpaajusimapput.

Tusaanngamut attaveqarsimasut amerlassusaasa kommunimi 2023-mi innuttaasut tamarmiusut 14%-eraat. Kommuneqarfik Sermersooq aamma Qeqqata Kommuneat taakkuupput innuttaasuni tamarmiusuni attaveqarsimasut ikinnerpaat 6%-iugamik.

8. Kommunini inuttaasut saaffiginnissutaat agguaqatigiissillugit procentinngorlu

Kommunini tamani 2020-miik 2023-mut assiliartami takuneqarsinnaavoq Tusaanngamut procentinngorlugu saaffiginnissutit. 2023-mi Avannaata Kommuneani saaffiginnissutit, Qeqqata kommuneani, Kommuni Qeqertalimmi procentinngorlugit appariarsimapput, akertianillu Kommuneqarfik Sermersuumi aamma Kommuni Kujallermit qaffariarsimalluni.

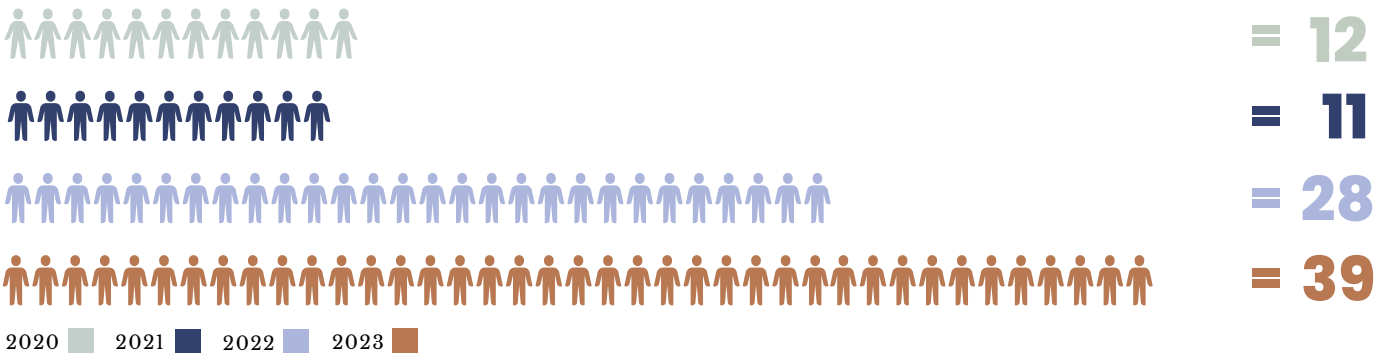
9. Kommunikkaarlugit ukiukkaarlugillu saaffiginnissutit procentinngorlugit agguataarneri

PAASISSUTISSAT NUKINGINNARTUMIK QISUARIARFIGINEQARTUSSAT

Tusaanngami siunnersortit 2023-mi saaffiginnissutinik nukinginnartunik 163-inik tigusaqarput. Nukinginnartumik qisuariarfissatut saaffiginnissut nalunaarsorneqartarpoq, innuttaasoq uloriarnartorsiorpat imminut ajoqusernissaminut imaluunniit allanut uloriarnartorsiorpissippat, pisariaqartinneqarlunilu politi-nik ikiorneqarnissaq, peqqinnissaqarfimmiik imaluunniit isumaginninnermi upalugaarsimasumik. Taakku 163-t meeqqaniik inuusuttuaqqaniillu aamma inersimasuniik nukinginnartumik qisuariarfissatut saaffiginnissutit tamaniik 3%-iusimapput. Taakku 163-ini nukinginnartumik qisuariarfissatut saaffiginnissutini meeqqat inuusuttuaqqallu 39-iusimapput 18-inorlugit ukiullit. Taakkunani 39-ni, 12-t Tusaanngamut attaveqaramik ulorianartorsiorsimapput.

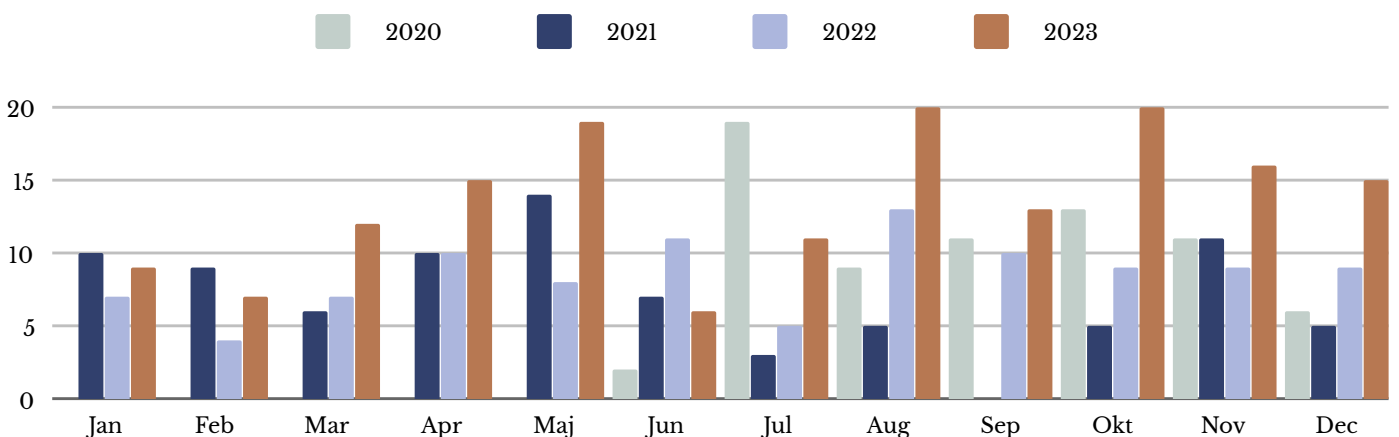
Agguaqatigiitsillugit kisitsisit takutippaat Tusaanngamut nukinginnartumik qisuariarfissatut saaffiginnissutit ukiut tamaasa qaffariartartut. Imminut toqunniarnermi nalaani, innuttaasut Tusaanngamut attaveqartarnerat amerliartorput. Tamanna qaffariaat isumaqartariaqanngilaq Kalaallit Nunaanni imminut toquttarneq amerleriaateqarsimasoq, kisianni takutippaa, innuttaasut arlallit Tusaannga arajutsisimannngikkaat aammalu qinertarlugu ikiortissarsiorniaraangamik.

2020-mi nukinginnartumik qisuariarfissatut Tusaannga 71-nik saaffigineqarpoq, taakkuninnga 12 imminut toqunniarlutik nalaanni. Nukinginnartumik qisuariarfissatut saaffiginnissutit 2021-mi qaffariarput 85-inut, taakkuninngalu 11 imminut toqunniarlutik nalaanni. Nukinginnartumik qisuariarfissatut saaffiginnissutit 2022-mi qaffariarput 102-inut, taakkuninngalu 28 imminut toqunniarlutik nalaanni. 2023-mi amerlassusit qaffariaqqipput, innuttaasut 39-t imminut toqunniarlutik nalaanni saaffiginnipput.

10. Innuttaasut Tusaanngamut imminut toqunniarlutik nalaanni saaffiginnittut, ukiumut agguataarlugit

Takussutissiap ersissippaa qaammatikkaarlugit nukinginnartumik qisuariarfissatut saaffiginnittut. 2023-mi qaammatit 12-it iluanni, qaammatini 8-tani nukinginnartumik qisuariarfissatut saaffiginnissutit amerlanerpaasimapput.

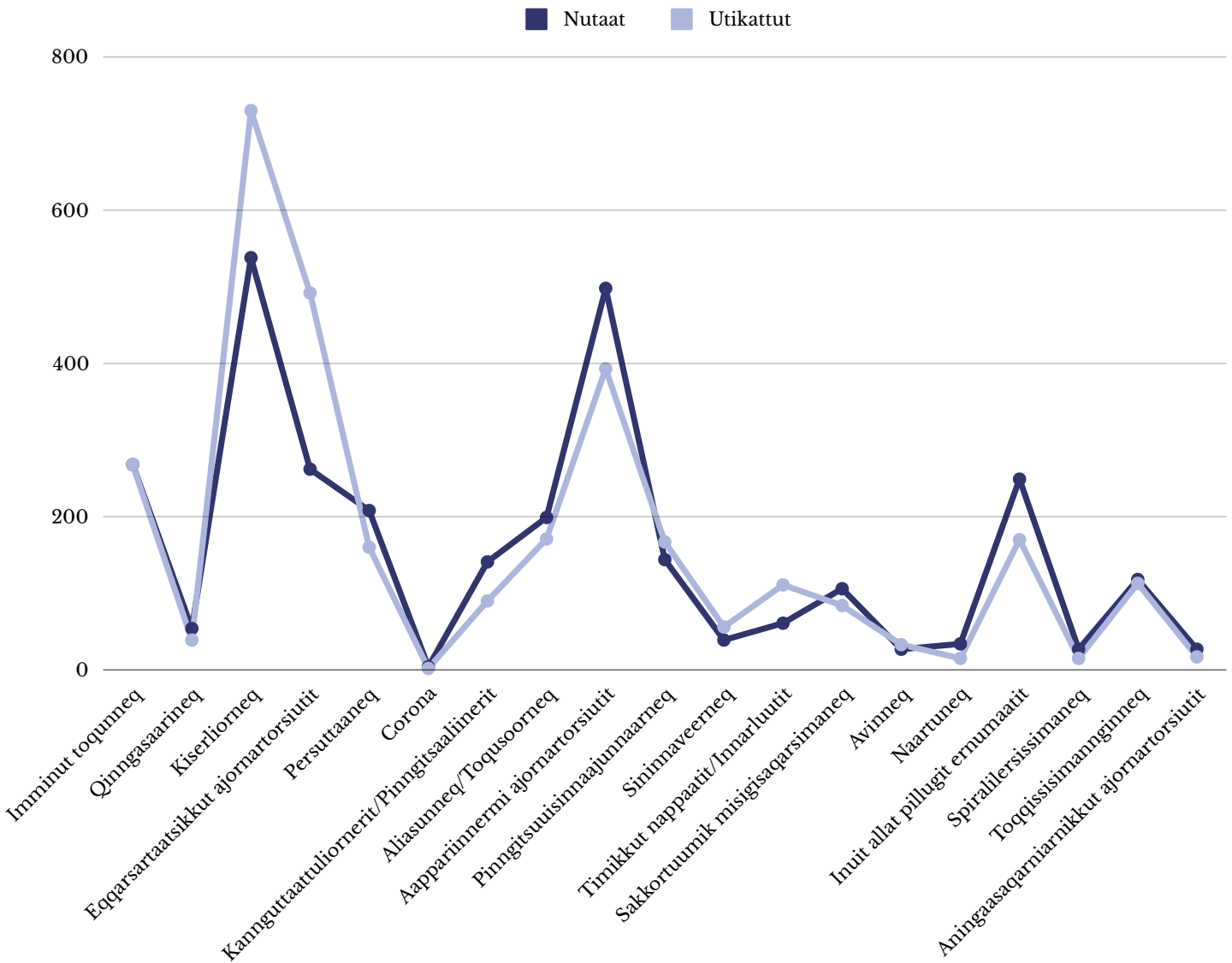

11. Pinartumik qisuariarfingineqartussat saaffiginninnerit qaammatikkaarlugit agguaqatigiisinneri

SAAFFIGINNITTUT NUTAAT UTIKATTUMILLU SAAFFIGINNITTARTUT

Tusaanga saaffiginnissutinik assigiinngitsunik marlunnik nalunaarsuisarpoq; saaffiginneqaarnerit aamma utikattumik saaffiginnittut. Saaffiginneqaarnerit tassaapput innuttaasut Tusaangamut siusinnerusukkut saaffiginnissimangitsut. Utikattumik saaffiginnittut tassaapput innuttaasut siornatigut Tusaangamut attaveqareersimasut.

2023-mi saaffiginnittut nutaat taamaningarnit saaffiginnittunik 48%-iusimapput, utikattumik saaffiginnittut 52%-iusimallutik. 2023-mi saaffiginnissutinut akulikkinerpaamik saaffiginnissutigineqartartoq tassaavoq kiserliorneq. Tamanna utikattuni aammalu siullerpaamik Tusaangamut saaffiginnissimasuni atuuppoq. Taamaakkaluartoq kiserliorneq pillugu utikattumik saaffiginnittuni 200-nik amerlanerusimapput.

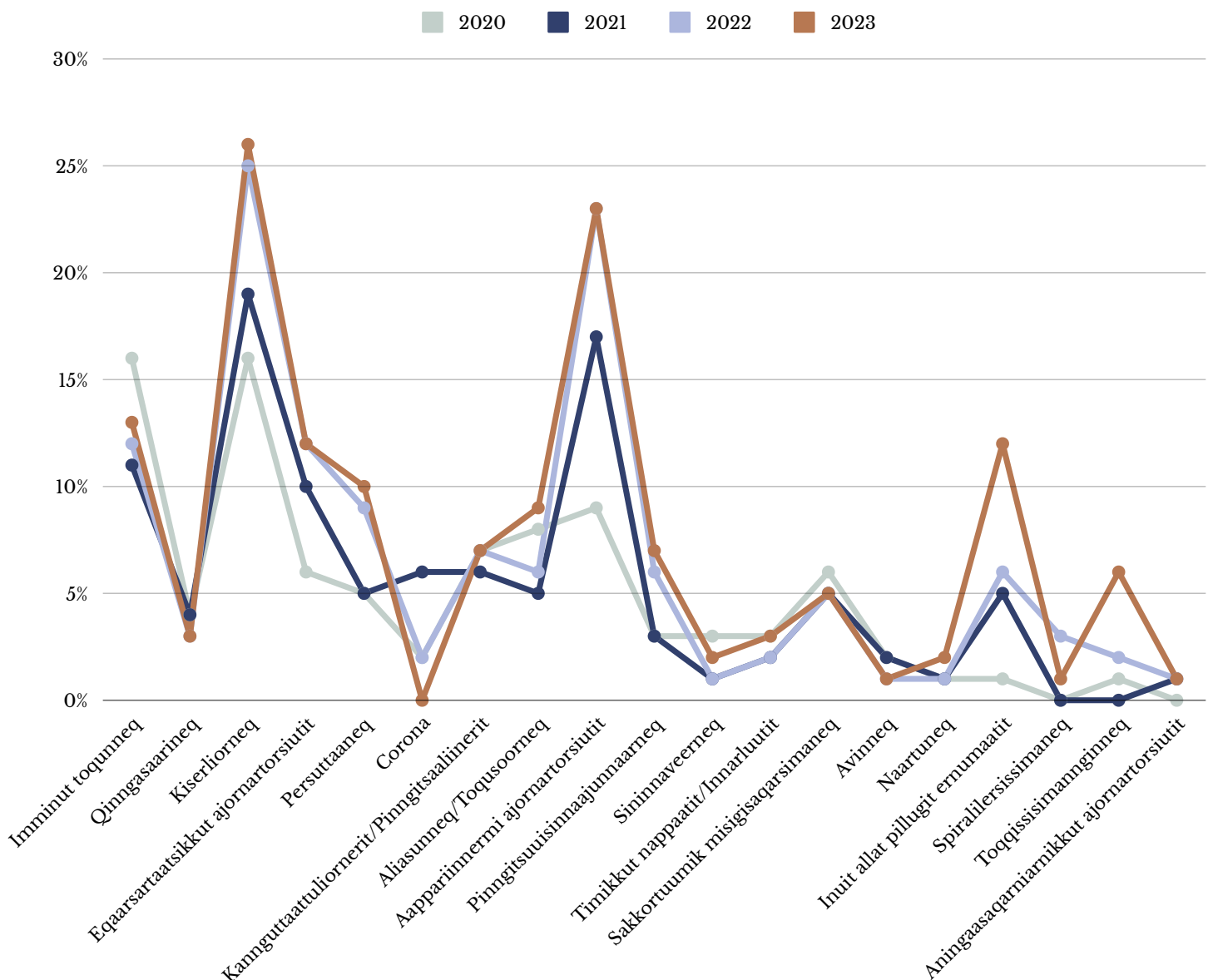
12. Ukioq 2023-miik peqqutit saaffiginnissutaasut amerlassusaat, nutaat aamma utikattumik saaffiginnissutit.

SAAFFIGINNEQQAARNERMI SAAFFIGINNINNERMUT PEQQUTAASARTUT

Ukiuni 2020-miik 2023-mut saaffiginnissutit peqqutaasut agguaqatigiissillugit takutippaat, peqqutit saaffiginnissutaasut ukiuni taakkunani assinguuttupilussusut.

Imminut toqunnissamut saaffiginnissutit nutaat amerlassusaat, nakuusernerit, aliasunnerit aamma toqusoornert, pinngitsuuisinnanginneq, naartuneq, sininneq-ajulertarneq, timikkut nappaatit imaluunniit innarluutit, inoqatinut ernumassutit aamma toqqissisimanginneq pillugit 2022-miik 2023-mut procentimi qaffariarsimapput.

2023-mi 2022-mut procentinngorlugu naleqqiullugu spirali aamma corona pillugit saaffiginnissutini appariaateqartoqarsimavoq.

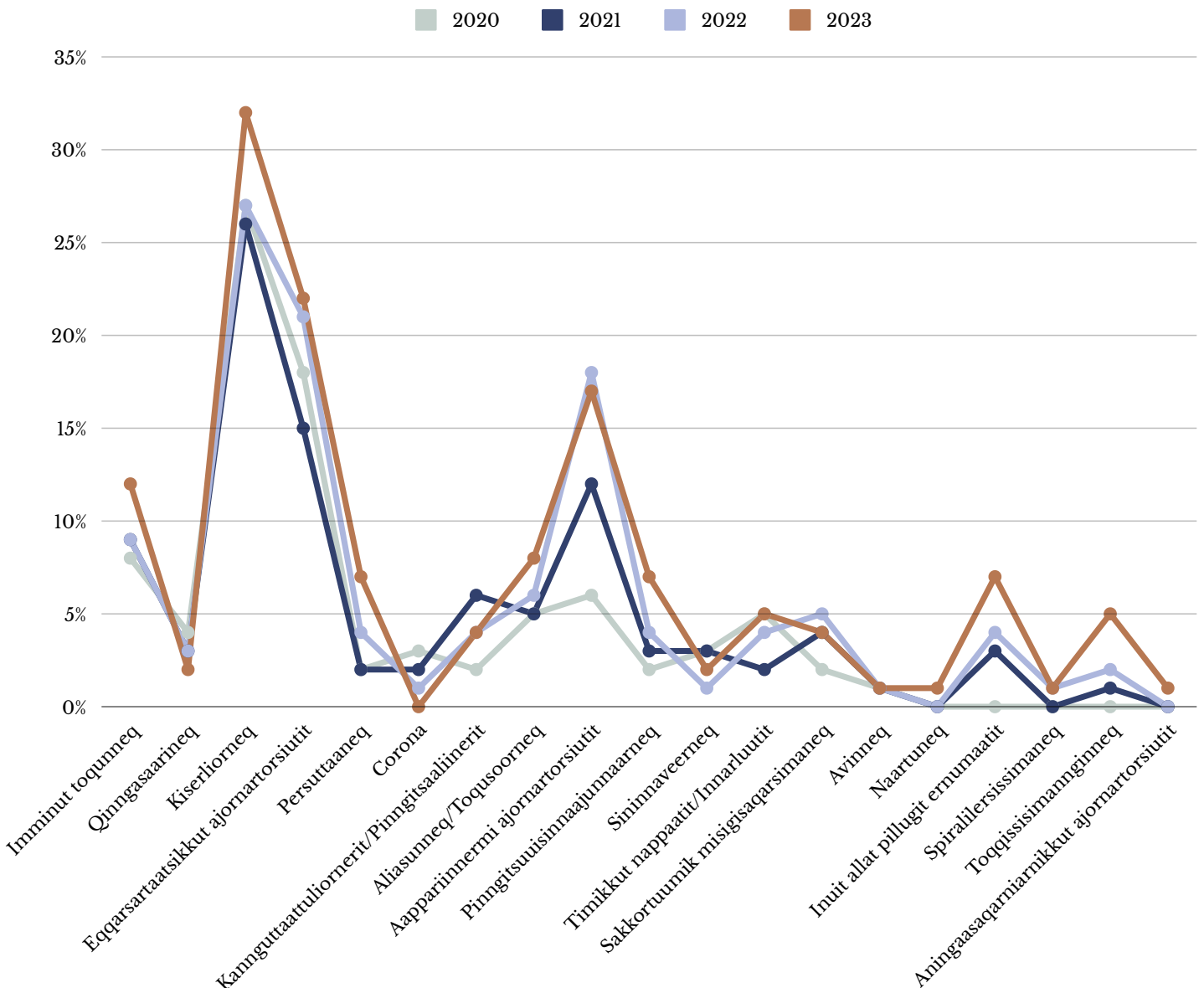
13. Siullerpaamik saaffiginnittuni saaffiginnissutit ukiunut procentinngorlugit agguataarneqarsimapput

UTIKATTUMIK SAAFFIGINNITTARTUNI PEQQUTIGINEQARTARTUT

2020-miik 2023-mut utikattumik saaffiginnissutit assersuussuteqarfigissagaanni, sumik peqquteqarneri allanngorarfeqarpallaanngilaq.

Utikattumik saaffiginnissutini imminut toqunnissamut eqqarsaatillit, nakuusernerit, aliasunnerit aamma toqusoornert, pinngitsuuisinnannginneq, naartuneq, sininneq-ajulertarneq, timikkut nappaatit imaluunniit innarluutit, inoqatinuk ernumassutit aamma toqqissisimanninneq pillugit amerlassusaat 2022-miik 2023-mut qaffariarsimapput.

2022-mit 2023-mut utikattumik saaffiginnissutit assersuutigissagaanni qinngasaarinernut tunngasut, corona, appariinnermi ajornartorsiutit aamma sakkortuumik misigsaqarsimasut appariarsimapput.

14. Utikattumik saaffiginnissutit peqqutaasut ukiikkaarlugit procentinngorlugit agguataarneri

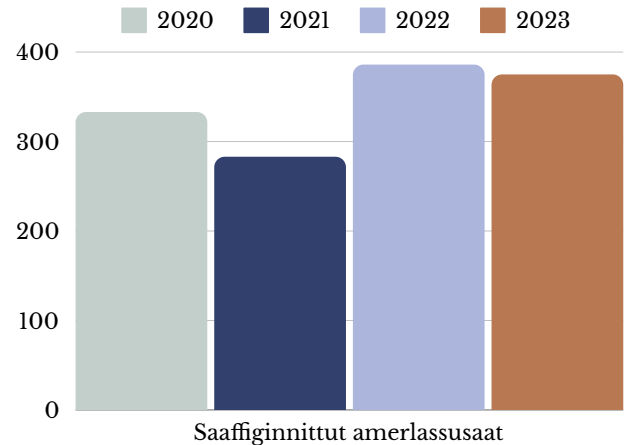
A photograph of two children standing on a snowy, rocky landscape. The child on the left is wearing a green knit hat with a large brown pom-pom and a dark winter jacket with a fur-lined hood. The child on the right is wearing a similar green knit hat with a pom-pom, a long olive-green winter jacket with a fur-lined hood, and bright blue snow pants. They are both wearing dark winter boots. The background shows a blurred view of a snowy mountain range under a clear sky.

MEEQQAT INUUSUTTULLU

**2023-MI TUSAANNGAMUT
375-ERIALUTIK
SAAFFIGINNISSIMAPPUT**

SAFFIGINNITTUT

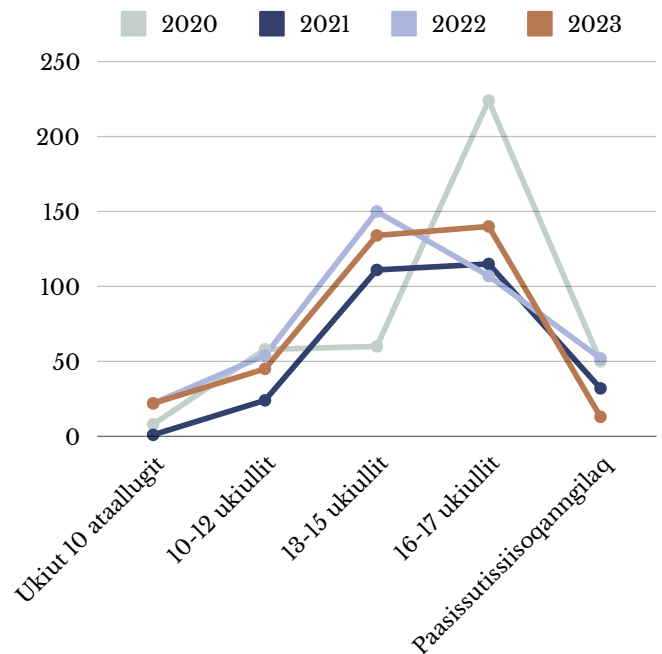
Meeqqaniik inuusuttuaqqaniillu saaffiginnissutit Tusaangamut 2023-mi 375-inik appariarsimapput. 2022-mi 386-nik saaffiginnittoqarpoq, 2021-mi 283, 2020-mi 333-t meeqqanit inuusuttuniillu saffiginnittoqarpoq.

15. Meeqqat inuusuttullu saffiginninnerisa amerlassusaat ukiumut agguataarlugit

QASSINIK UKIOQARNERNUT AGGUATAARINNINEQ

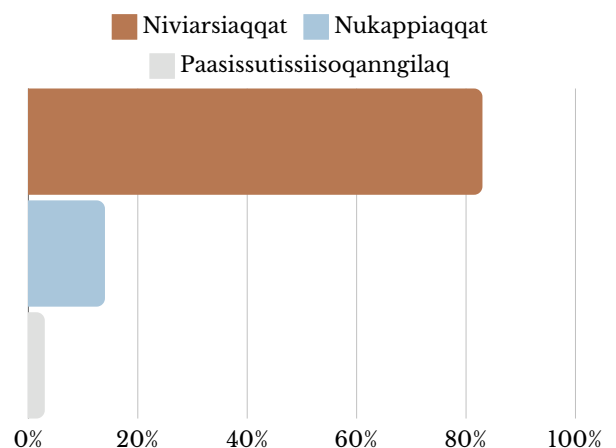
2023-mi Tusaangamut saaffiginnissutit amerlanerpaat meeqqanit inuusuttuniillu 16-17 ukiulinni pisimapput taakkulu saaffiginnissutini tamani 37%-iusimallutik. Amerlanerpaanut tulliupput meeqqat 13-15-inik ukiullit, 36%-iusimallutik saaffiginnissutini. Tamatuma avataatigut meeqqat 10-t ataallugit ukiullit, 22-t Tusaangga attavigisimavaat, meeqqallu 45-t 10-12 ukiullit saaffiginnissimallutik.

16. Saaffiginnissutigineqartut ukiui ukiumut agguaqatigiisillugit

SUIAASSUTSINUT AGGUATAARNERI

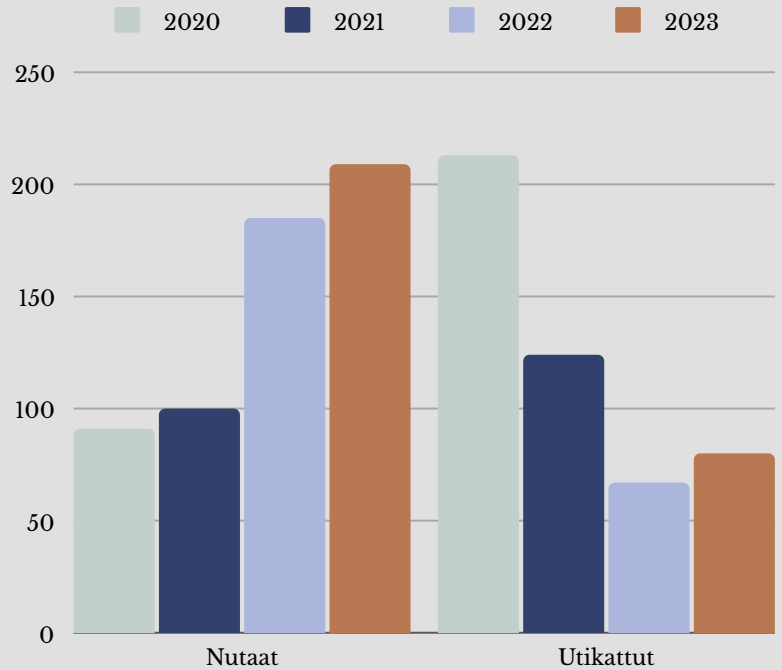
2023-mi meeqqat inuusuttullu akornanni niviarsiaqqat Tusaangamut saaffiginninnerusimapput, saaffiginnissutini tamani 83%-iullutik. Taamatuttaaq inersimasunut ippoq, arnaanusut Tusaangamut saaffiginnissimammata.

17. Suaaassutisimut procentinut agguataarnerat saaffiginnissutini

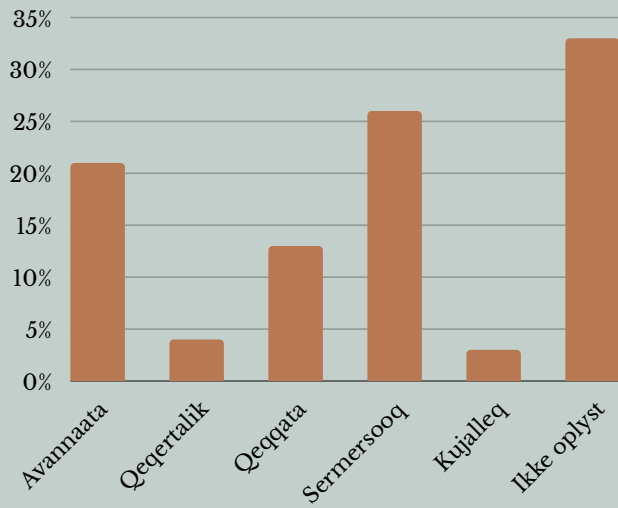
SAAFFIGINNITTUT NUTAAT AAMMA UTIKATTUMIK SAAFFIGINNITTARTUT

2023-mi saaffiginnissutit meeqqaniik inuusuttuniillu nutaat saaffiginnittut 72%-iusimapput. 28%-t sinneri utikattumik saffiginnissutaasimapput.

18. Ukiumut agguaqatigiissillugit nutaat aamma utikattumik meeqqaniik inuusuttuaqqaniillu saaffiginnissutit

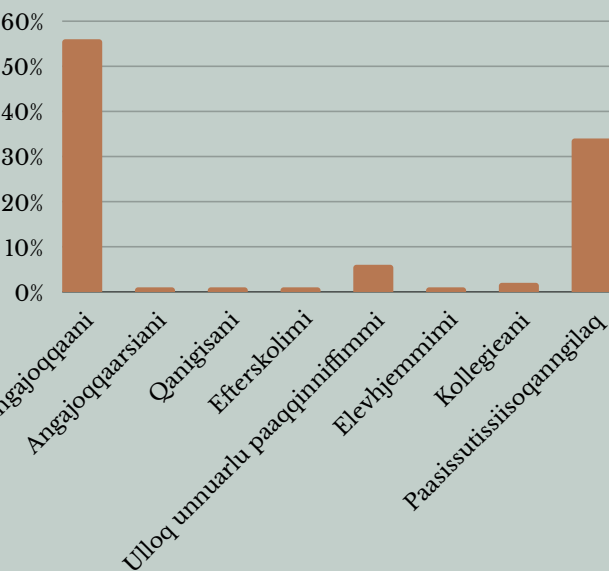

19. Meeqqanit inuusuttuaqqanillu kommunikkaartumik procentinngorlugu saaffiginninnerit agguataarnerat

KOMMUNI 26%-IT

MEEQQANIIT INUUSUTTUNIILLU SAAFFIGINNINNERIT KOMMUNEQARFIK SERMERSUUMEERSUUPPUT

2023-mi meeqqaniit inuusuttuniillu saaffiginninnerit kommuniniit assigiinngitsuniik tulliuttuni procentinngorlugit imatut isikkoqarput: Kommuneqarfik Sermersooq 26%, Avannaata kommunia 21%, Qeqqata kommunia 13%, Kommune Qeqertalik 4% aammalu Kommune Kujalleq 3%. Taamaakkaluartoq pingaaruteqarpoq maluginiassallugu 2023-mi Kommuneqarfik Sermersuumi, nuna tamakkerlugu agguaqatigiissillugu 43%-it najugaqartuummat. Saaffiginninnerit 33 %-t innuttaasup sumi najugaqarneranik ilisimatitsisoqarnikuunngilaq.

20. Meeqqani inuusuttuaqqanillu najugaq pillugu procentinngorlugu agguataarlugit

NAJUGAQ

2023-mi meeqqat inuusuttuaqqallu 56%-ii Tusaanngamut attaviginnittut angajoqqaaminni najugaqarsimapput. Ullu unnuarlu paaqqinnitarfinni najugallit 6%-iusimapput, kollegiamilu 2% najugaqarsimallutik. Immikkoortuni allani sinneri 1%-t agguataarsimapput. Saaffiginnissutit 34%-ii sumi najugaqarneq eqqaaneqanngilaq.

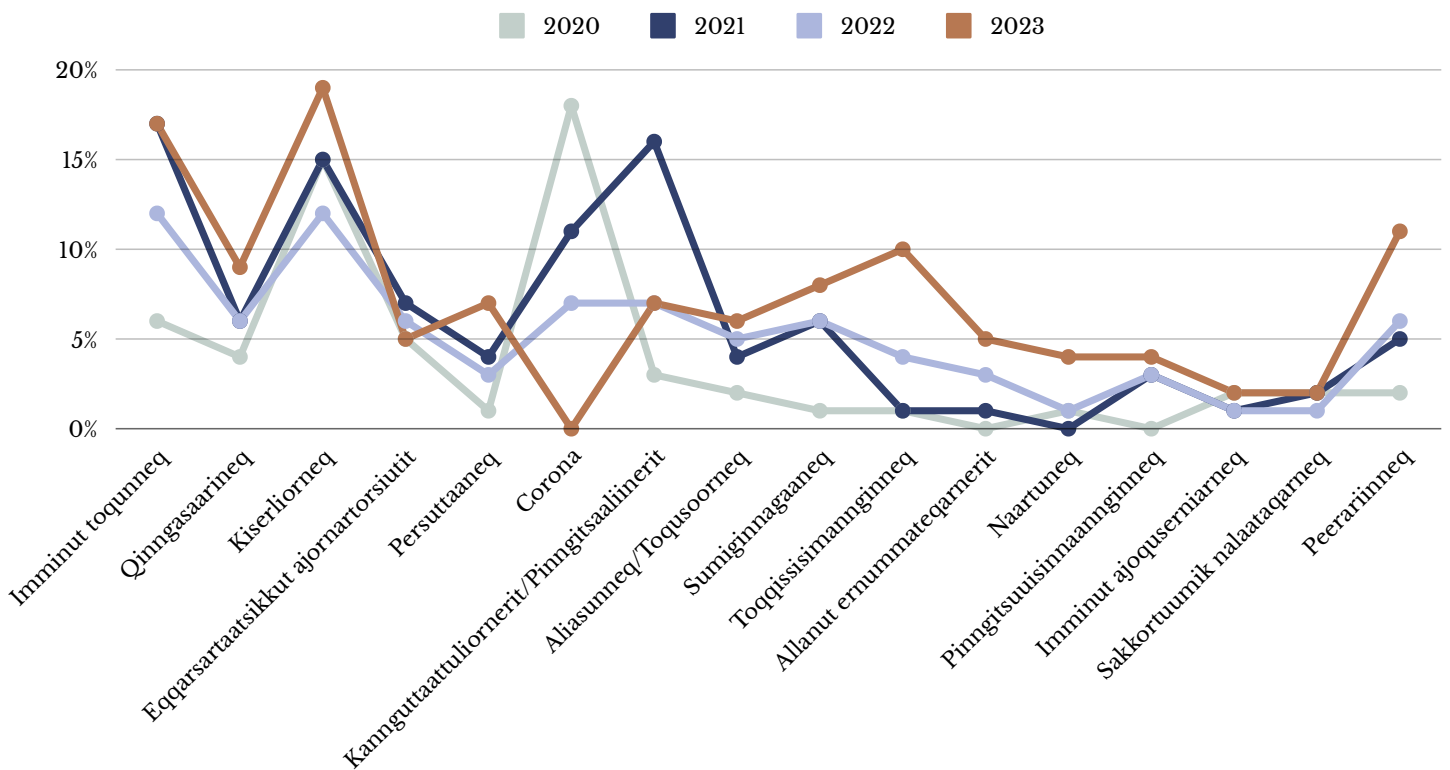
MEEQQANI INUUSUTTUNILU SAAFFIGINNINNERMUT PEQQUTIT

Naak Tusaannga 2023-mi meeqqaniit inuusuttuniillu saaffiginnittut ukiumut kingullermut sanilliullugu apparaluartut, saaffiginnissutini assigiinnigitsuni 16-niusuni, saaffiginnissutit assigiinnigitsut 11-t aatsaat taamak saaffiginnissutigineqartigipput. Akulikinnerpaamik saaffiginnissutigineqartoq kiserliorneq saaffiginnissutini tamani 19%-iuvoq. Tamatuma malitsigivaa imminut toqunneq 17%-iulluni, aamma peerariinneq asanninnermilu aliasuutit 11%-miilluni. Allat peqquutit makkuupput:

- Toqqissisimannginneq: 10%
- Qinnngasaartittarneq: 9%
- Kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliorfigineqarneq atornerlunneqarnerlu: 8%
- Sumiginnagaaneq: 8%
- Persuttaaneq: 7%
- Aliasunneq toqusoornerlu: 6%
- Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit: 5%
- Allanut ernummateqarnerit: 5%
- Naartunneq: 4%
- Pinngitsuuisinnaannginneq: 4%
- Imminut ajoquserniarluni pissusilersortarneq: 2%
- Sakkortuumik misigisaqarsimaneq: 2%

2023-mi coronamut attuumassuteqarsinnaasunik saaffiginnittoqanngilaq.

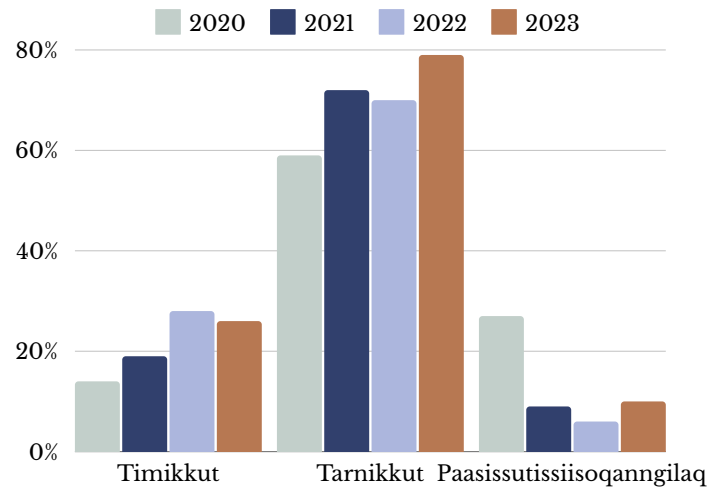
Tusaanngap suliassaraa meeqqat inuusuttullu unammilligassanut assigiinnigitsorpassuarnut inissisimasut tapersussallugit. Saaffiginnissutit tamarmik misiginnittumik tapersuineramik, ikiuunnertalimmillu siunnersuisuniit suliarineqartariaqartarput. Saaffiginnissut ataaseq arlalinnik ajornartorsiutinik imaqarsinnaavoq, soorlu kiserliorneq, aappariinnermi aliasunneq aamma imminut toqunnissamut eqqarsaatit, tamannalu Tusaanngamiik ataatsimut isiginnittumik pullaveqarsinnaassuseqarnissaq pisariaqartoq erseqqissarpaa.

21. Meeqqanut inuusuttuaqqanullu saaffiginnissutitut peqquutit procentinngorlugit ukiumut agguataakkat

KISERLIORNEQ

2023-mi meeqqat inuusuttullu 72-it kiserliortutik Tusaangamut saaffiginnissimapput. Taakkunani 26%-it timimikkut kiserliortutut misigimapput, 79%-illu tarnikkut kiserliortutut misigimallutik. Timimikkut kiserliortut ukioq kingullermut sanilliullugu apparsimavoq, tarnikkut kiserliortut ukioq 2022 sanilliullugu, 9%-mik qaffariarsimavoq.

22. Kiserliortutit assigiinngiaartut ukiumut procentikkaarlugit agguataarlugit

IMMINUT TOQUNNEQ

2023-mi meeqqat inuusuttullu 64-it Tusaangamut imminut toqunneq pillugu saaffiginnissimapput. 2022-mut sanilliullugu 42%-mik qaffariarsimavoq, tassami 2022-mi saaffiginnissutit 45-ruusimammata. 64 saaffiginnissutit akornanni 38-t imminut toqunniarluni eqqarsaasersuutaasimapput, 5-t tassangaannaq imminortoqarsinnaaneranut aarleqqutigineqartut, 12-t siornatigut imminut toqunnissaq pillugu eqqarsaateqarsimasut, aamma 3-t nalunaaruteqarsimapput siornatigut imminut toqunniarsimagaluarlutik. Saaffiginnissutit 6-t erseqqinnerusumik erseqqissaatigineqanngillat.

PEERARIINNEQ ASANNINNERMILU ALIASUUTIT

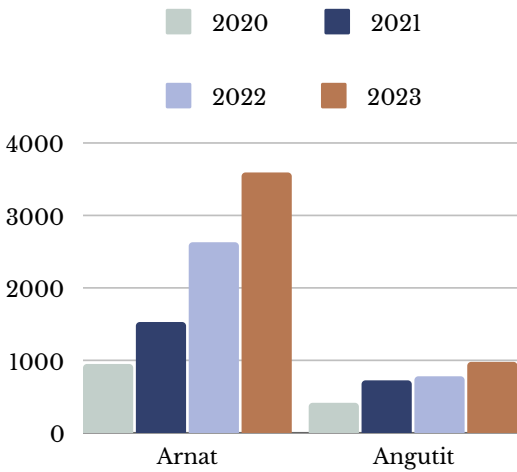
2023-mi meeqqat inuusuttullu 40-t peerariinnermi aliasuutit, imaluunniit peerariinnermi unammilligassat pillugit saaffiginnissimapput. Meeqqanit inuusuttuniillu 13-17-nit ukiullit akornanni 73%-it peerariinneq, asanninnermilu aliasuutit pillugit saaffiginnittoqarsimavoq.

INERSIMASUT

2023-MI

4.610-RIARLUTIK
TUSAANNAMUT
ATTAVEQARSIMAPPUT

23. Saaffiginnissutit suaiaassutikkut ukiumut agguataarnerisa amerlassusaat

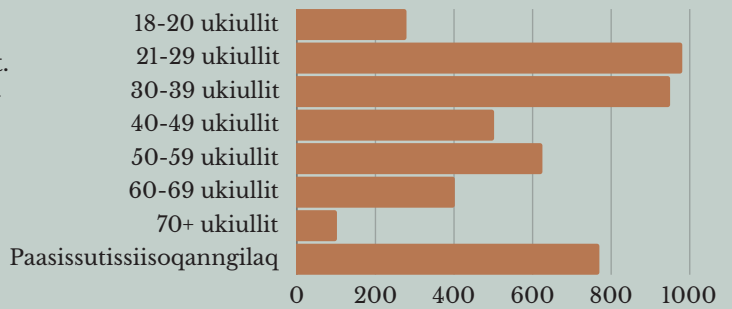
SUIAASSUTSINUT AGGUATAARNERI

Ukioq 2023-mi arnat Tusaannga attaviginerusimavaat (3.593), saaffiginnissutini 78%-iullutik. Tamanna takussutissaatigaa, arnat akulikinnerusumik ikiortissamik aamma tapersersorneqarnissamik oqarasuaatikkut ujartuisarnerunerat. 2023-mi angutit 21% (979-t) saaffiginnissimapput.

Titartakkap takussuserpaa suaiaassutsinut marluusunut saaffiginnissutit ukiut ingerlanerini qaffakkiartorsimasut. Soorlu atuarneqarsinnaasoq arnat akornanni amerleriaateqartoq, amerlassusaat 2020 (950), 2023-mut (3593), tassa pingasoriaatigajammik amerlatissimallutik. Angutini kigaannermik qaffakkiartortoqarsimavoq, kisianni amerlassusaat marloriaammik annertusinerusimallutik. Ukioq 2020-mi angutit 414-riarlutik saaffiginnissimapput, 2023-milu 979-eriarsimallutik.

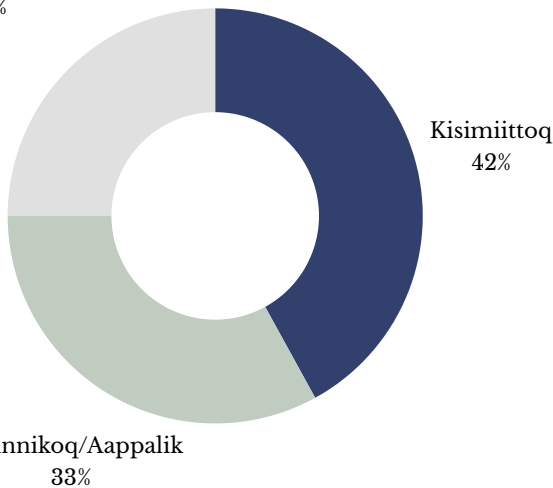
QASSINIK UKIOQARNERNUT AGGUATAARINNINEQ

2023-i inersimasut amerlanerpaat 21 aamma 29-t akornanni ukiullit, tassa 981-riarlutik saaffiginnissimapput. Tamatuma kingorna 30-39 akornanni ukiullit 950-riarlutik saaffiginnissimapput. Innuttaasut 50-59 akornanni ukiullit Tusaannga 625-riarlutik attavigisimavaat, 40-49-nillu ukiullit 502-riarlutik. Inuit 60 aamma 69 akornanni ukiullit 402-riarlutik saaffiginnissimapput, 18-20 akornannilu ukiullit 279-riarlutik saaffiginnissimallutik. Utoqqaat 70-inik, sinnerlugillu ukiullit 102-riarlutik attaveqarsimapput. 770-ni saaffiginnissutini qanoq ukioqarnermik ilisimatitsissutigineqanngilaq.

24. Inersimasuni ukiut malillugit agguataarinneq

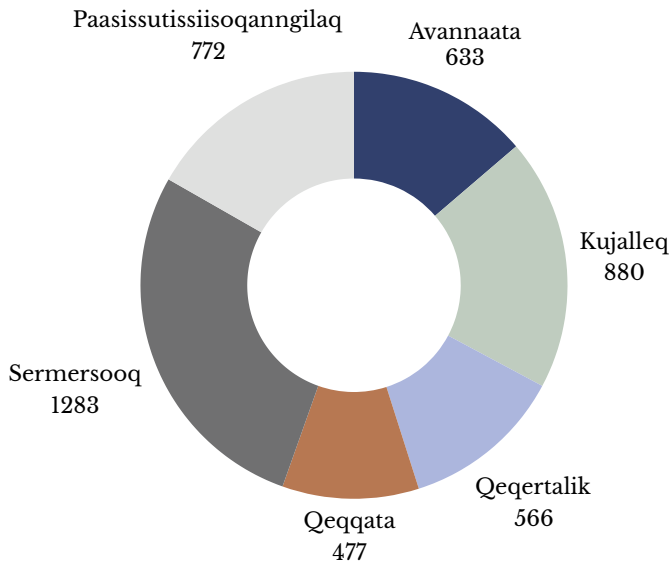
Ilisimatitsissuteqanngilaq
25%

INUTTUT INISSISIMANEQ

Tusaanngamut 2023-mi saaffiginnittut 42%-ii inersimasunit kisimiittuneersuupput, matumani avinnerit uillarnerillu ilaapput. Saaffiginninnerni 33%-t innuttaasut katissimasuusimapput, sammisaqarlutilluunniit inooqatigiillutik imaluunniit aappaqarlutik. 25%-t sinneruttut paasisutissiisoqarsimannigilaq innuttaasup inuttut inissisimananik.

25. Inuttut inissisimaneq naapertorlugu procentinngorlugu saaffiginnissutini agguataarineq

26. Saaffiginnissutit kommunini agguaqatigiissillugit

KOMMUNI

Tusaannga innuttaasunit inersimasunit 2023-mi saaffiginninnerit amerlanerit Kommuneqarfik Sermersuumiik pisimapput. Matumani innuttaasut Kalaallit Nunaanni 43 %-ii 2023-imi Kommuneqarfik Sermersuumi najugaqartuuneri maluginiagassaavoq.

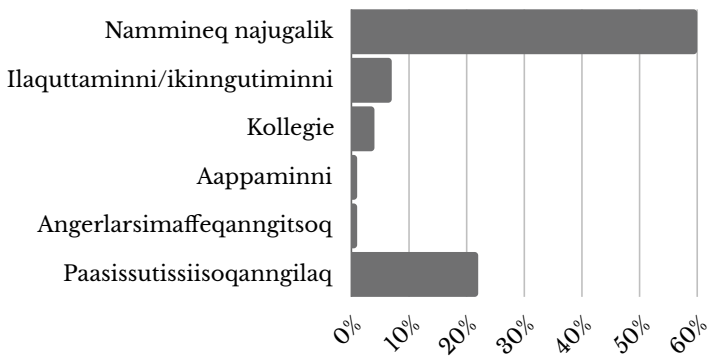
Inersimasunik saaffiginnissutit Kommune Kujallermit najugallit 880 -put, Avannaata Kommuneaniani 633-t, Kommune Qeqertalik 566-iusimapput aamma Qeqqata Kommunea 477-rsimallutik. Saaffiginnissutini 772-imi sumi najugaqarneq ilisimatitsissutigineqanngilaq.

INEQARNEQ

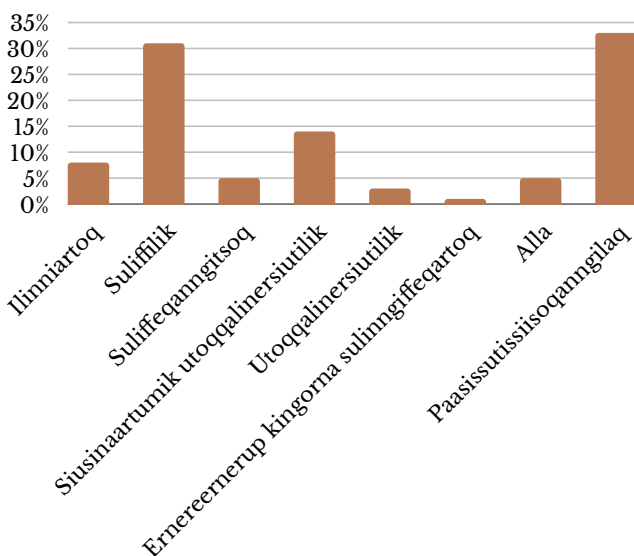
Inersimasut Tusaanngamut 2023-mi saaffiginnittut 60 %-ii nammineq inissiaminni najugaqarput, ilaqquttaminni imaluunniit ikinngutiminni najugallit (7%), ilinniartut ineqarfiini (4 %), aapparissaminni (1%), angerlarsimaffeqanngitsullu (1%). Saaffiginninnerit 22 %-iini innuttaasup ineqarnikkut inissisimanera ilisimatitsissutigineqanngilaq.

SULIFFEQARNEQ

2023 ingerlanerani innuttaasut sulisartut saaffiginnissutini tamarmi 31%-iusimapput. Innuttaasut inersimasut eqimattat suliffeqarnerup avataaniittut, tamatuma ataani siusinaartumik utoqqalinersiutillit (14%), utoqqalinersiallit (3%), aamma suliffeqanngitsut (5%), katillugit saaffiginnissutini 22%-iusimapput. Innuttaasut ilinniartut Tusaanngamut attaviginnittut 8%-iusimapput aamma ernereerluni sulinnigiffeqartut 1%.

27. Qanoq ineqarnermut inissisimaneq naapertorlugu procentinngorlugit saaffiginnissutini agguataarinneq

28. Suliffeqarnerup naapertorlugu saaffiginnissutit procentinngorlugit agguataarneri

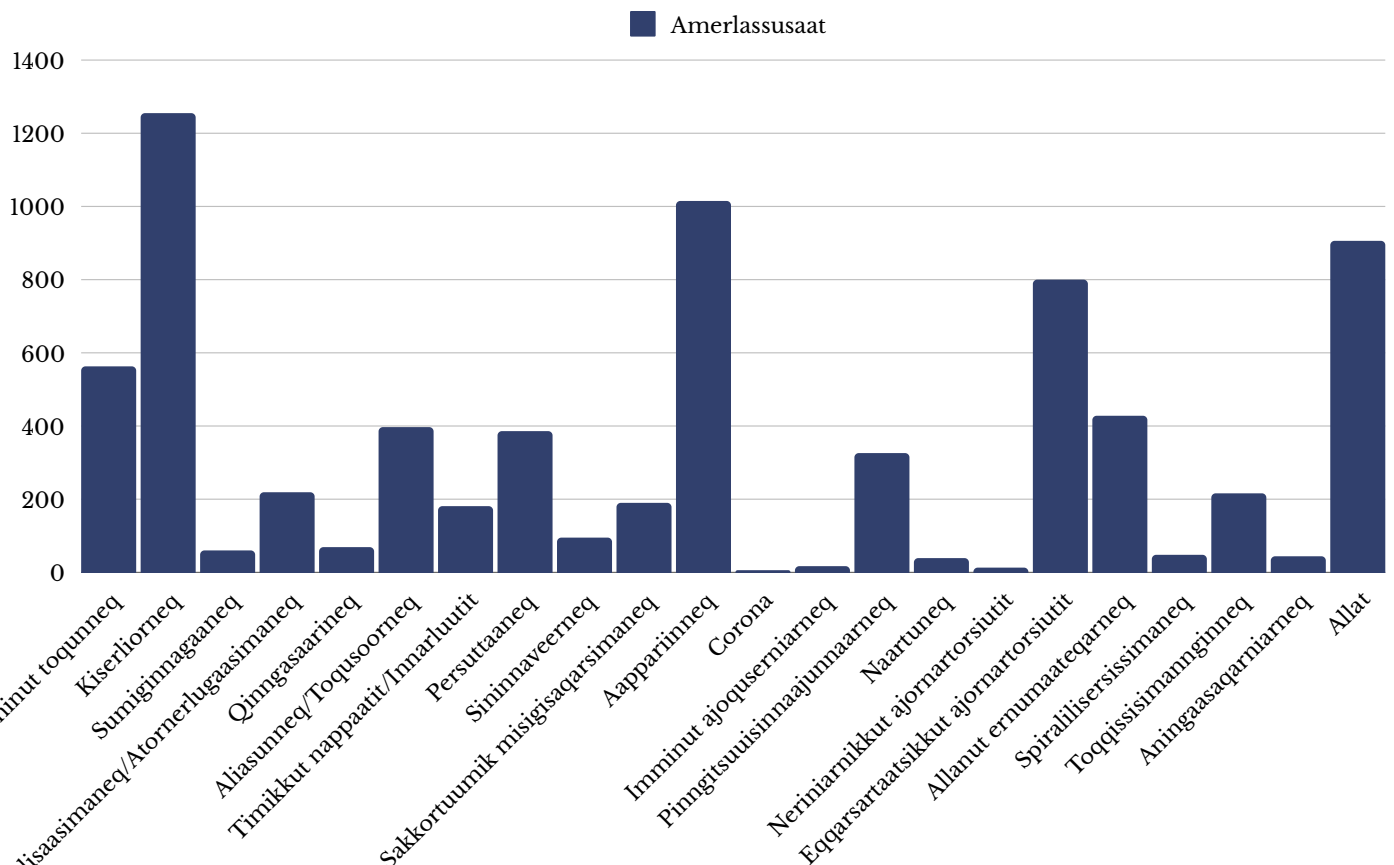
SAAFFIGINNINERMUT PEQQUTAASUT

2023-mi inersimasut akornanni saaffiginnissutit nalunaarsorneqarsimapput 4.610-t. Saaffiginnissutitunut naliginnaasut peqqutigineqarsimapput kiserliorneq, malitsigalugu aappariinnermi ajornartorsiutit soorlu aaqqiagiinnginnerit, aappamik annaasaqarneq, qimanneq imaluunniit uimik/nuliamik aamma avinneq. Tusaanngamut saaffiginnissutigineqarajunnerusartoq pingajuat tassaavoq eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit.

Saaffiginnissutit ataaseq immikkoortunik arlalinnik imaqarsinnaavoq. Assersuutigalugu innuttaasoq aappariinnermut tungasumik aliasuutilik, ilutigalugu kiserliortutut misigisinnaavoq aamma eqqarsartaatsimigut ajornartorsiuteqarluni soorlu nikallungarujussuarneq.

Ataatungaani titartagaq saaffiginnissuseqarnernut naliginnaanerpaa, erseqqissarneqarput agguataaralugit: imminut toqunneq (536), kiserliorneq (1255), sumiginnaaneq (60), kinguaassiuutimikkut atornerlunneqarsimallutik (219), qingasaarineq (69), aliasunneq/toqusoorneq (397), timikkut nappaatit/innarluutit (181), nakuuserneq (386), sininnaveertarneq (95), sakkortuumik misigisaqarsimanerit (190), aappariinnermi ajornartorsiutit (1015), corona (6), imminut ajoquserniarluni pissusilersortarneq (17), pinngitsuuisinnaajunnaarsimanermik ajornartorsiuteqarnerit (326), naartunneq (39), neriniarnikkut ajornartorsiutit (13), eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit (800), allanut/inoqatinut ernumaneq (428), arnat spiralilersuisoqarsimaneranit eqqugaasimasut (48), ersinermik/toqqissisimannnginnermik misigisimaneq (216), aningaasaqarniarnikkut ajornartorsiutit (44) aamma saaffiginnissutit allamik attuumassusillit (906).

Saaffiginnissutit "allat"-mut inissinneqarsimasut ilaatigut maqaasinermik misigisuusaasinnaapput, Tusaanngamut sianertoernerit, ilinniarnermut tunngasunik apeqqutit, meeqqanik perorsaanerit sionnersorneqarnissamik pisariaqartitsinerit quleqquttanillu aalajangersimasunik eqqartuerusunnerit.

29. Inersimasuni saaffiginnissutaasartunut peqqutaasut immikkoortunut agguataarneri

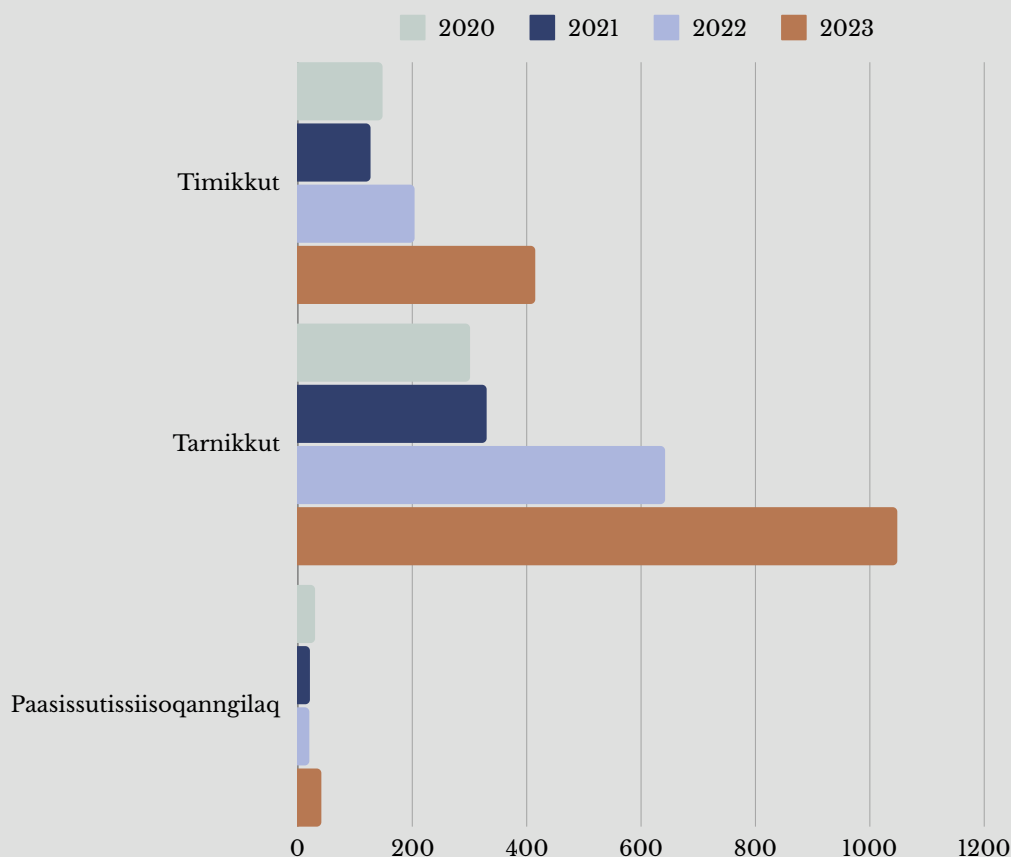
KISERLIORNEQ

2023-mi inersimasut akornanni kiserliorneq peqqutigalugu 1.255-t saaffiginnipput. Ukiup siulianut, 2022-mut, sanilliullugu tamanna 49%-mik qaffariaateqarpoq, 2022-mimi kiserliorneq pillugu 866-it saaffiginnissimmamata. Ukioq 2021 saaffiginnissutit kiserliorneq pillugu 478 tiguneqarput, 2020-milu 479-iusimallutik.

Siunnersuisut tungiiniit ikiuinissaq paasinnissinnaanerlu qulakkeerniarlugu, siunnersuisut apeqqarissaarneq ajorput kiserliorneq sunarpiaq atugaralugu aqqusaanngarineqarnerseq. Siunnersuisoq oqaloqatigiinnerup imarisimasai nalilersortarpaat kiserliorneq sunaanerseq, tassa tarnikkut imaluunniit timikkut kiserliornerunersaq.

Timikkut kiserliorneq tassaavoq timikkut qanilaassuseqannginneq imaluunniit inoqatinik attaveqarluni ilaqarusunneq. Innuttaasoq allaniik sivisuumik avinngarusimaguni taamaalisoqarsinnaavoq, soorlu ilaqqat ikinnutillu ungasissumi najugaqarpata, imaluunniit nappaateqaraanni, timikkulluunniit innarluuteqaraanni pisinnaasat killeqarnerisigut. Timikkut kiserliorneq misigissuseqalersitsisinnaavoq mattusaaqqanermik.

Eqqarsartaatsikkut kiserliorneq mattusimasutut misigissutsikkullu kiserliortutut nassuiarneqarsinnaavoq. Allat ilagigaluarlugit kisimiittutut misigisoqarsinnaavoq, misigissutsikkut attaveqannginneq aamma paasineqarsinnaannginneq imaluunniit misigisimalluni nalunngisani oqaloqatigisinnaanagit. Aamma inuit akornaniikkaluarluniluunniit ilorpiakkut paasineqannginnermik, immikkoortitaanermik imaluunniit ataqqineqannginnermik misiginerusinnaavoq. Tarnikkut kiserliornerup aliasulernermik, imaqqannginnermik aamma siunertaqqannginnermik misigititsilersinnaavoq.

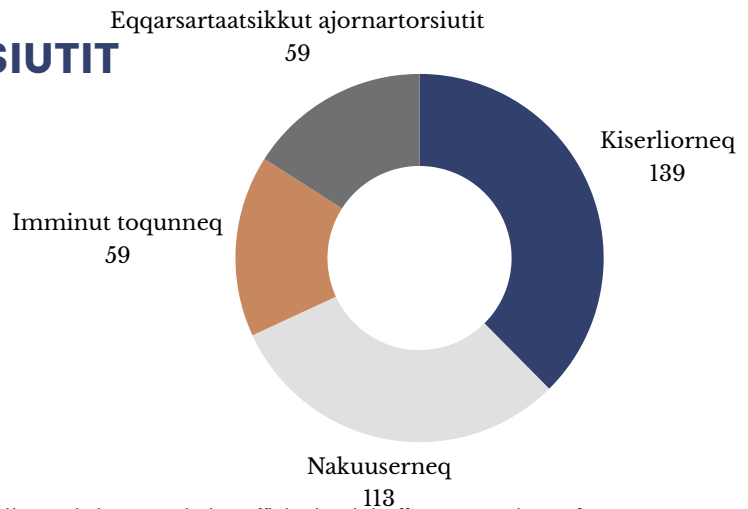
AAPPARIINNERMUT TUNNGATILLUGU AJORNARTORSIUTIT

AAPPARIINNERMI AJORNARTORSIUTIT

Inersimasuniit saaffiginnissutit aappariinnermut tunngatillugu ajornartorsiutinut 2023-mi 1.015-it tiguneqarput, taakkunanilu 559-it aappariinnermi ajornartorsiormik tunngaveqarput.

Taakkunanilu saaffiginnissutini aamma eqqaaneqarput:

- Kiserliorneq (139-t)
- Aappariinnermi nakuuserneq (113-t)
- Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit (59-t)
- Imminut toqunnarluni eqqarsaatit (59-t)

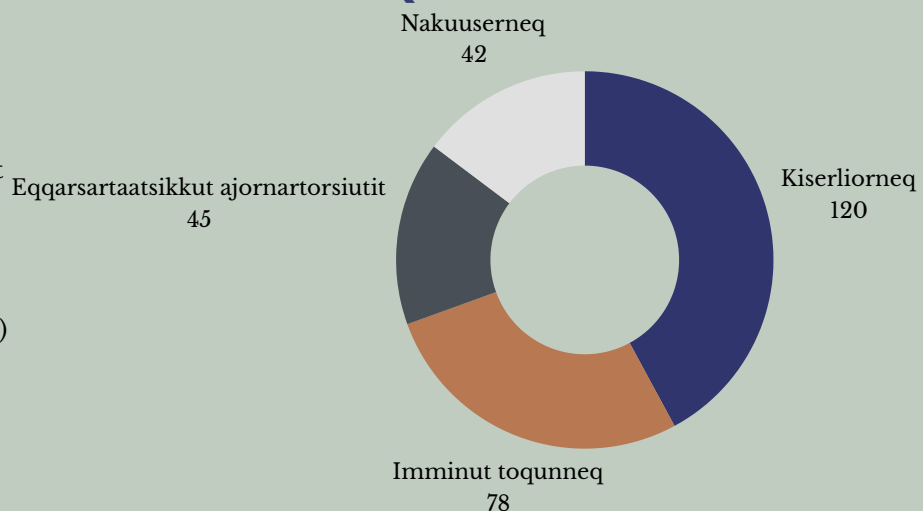
31. Aappariinnermi ajornartorsiutit saaffiginnissutini tullertut peqquit amerlassusaat

ASANNINNEQ PEQQUTAALLUNI ALIASUNNEQ

Asanninneq peqqutaalluni aliasullutik innuttaasuni inersimasut 395-it Tusaanngamut 2023-mi saaffiginnipput.

Asanninneq peqqutaalluni aliasuutit pillugit innuttaasut saaffiginnittut aamma taakkunani eqqaavaat:

- Kiserliorneq (120-t)
- Imminut toqunnarluni eqqarsaatit (78-t)
- Eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit (45-t)
- Nakuuserneq (42-t)

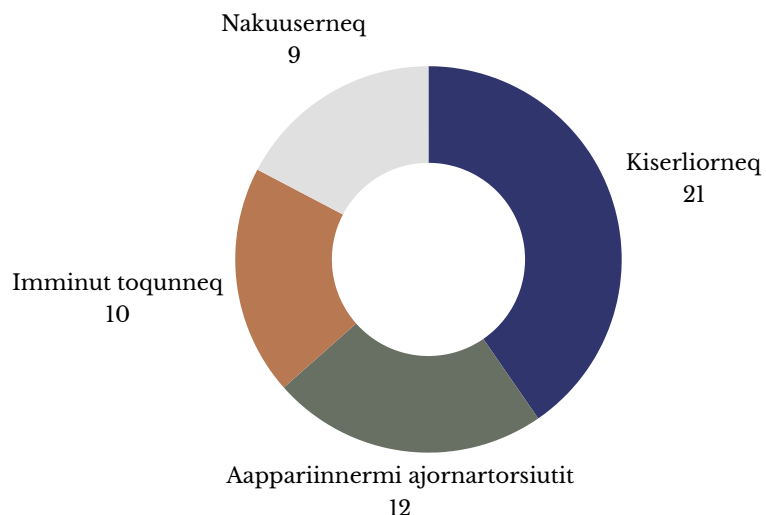
32. Asanninneq peqqutaalluni aliasunnermi saaffiginnissutini tullertut peqquit amerlassusaat

AVINNEQ

2023-mi innuttaasut 61-t avissimaneq peqqutigalugu saaffiginnissimapput.

Innuttaasut ilaat avinnerup avissimanerulluunniit nalaani aamma saaffiginninnermi misigisimavaat:

- Aappariinnermi ajornartorsiutit (12-t)
- Aappariinnermi nakuuserneq (12-t)
- Kiserliorneq (21-t)
- Imminut toqunnarluni eqqarsaatit (10-t)

33. Avinnermi saaffiginnissutini aappaattut peqquit amerlassusaat

EQQARSARTAATSIKKUT AJORNARTORSIUTIT

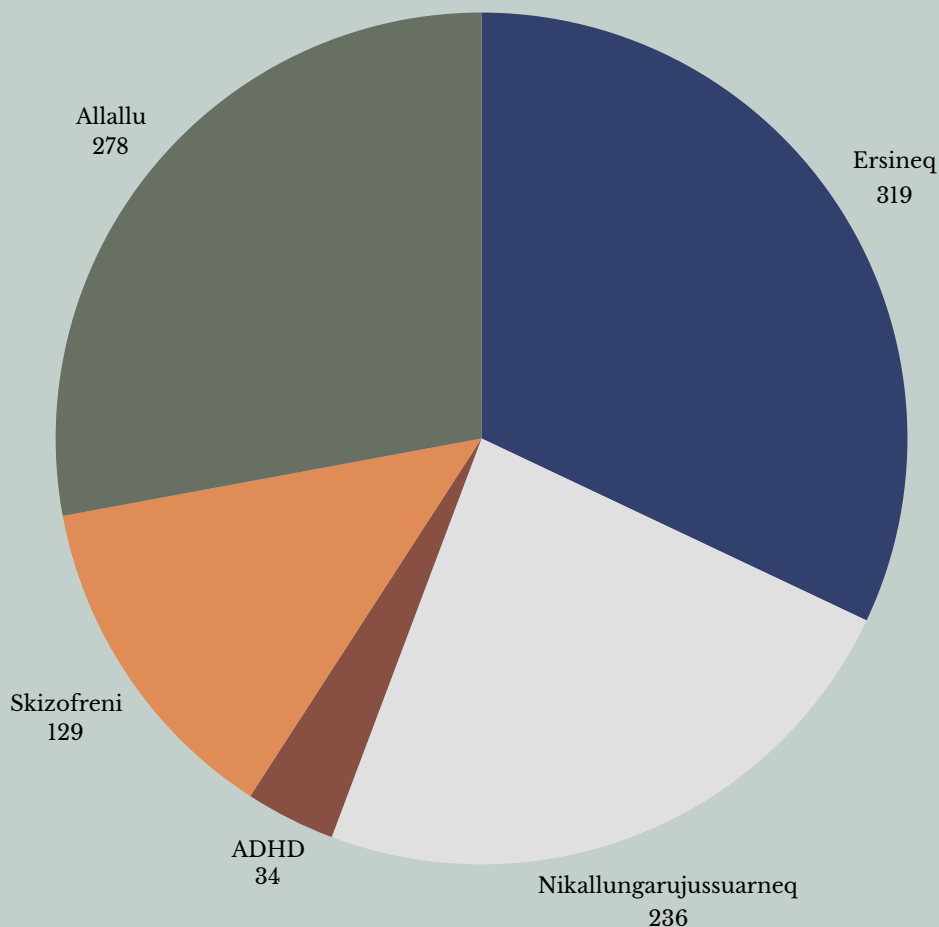
2023-mi inersimasut akornanni saaffiginnissutini tamani 4.610-jusuni saaffiginnissutit 800-t nalunaarsorneqartuni eqqarsartaatsikkut ajornartorsiuteqarsimapput. Ukioq kingulleq saaffiginnissutitut sanilliullugu tamanna 40%-imik qaffariaateqarsimavoq, 2022-mi eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit 570-t saaffiginnissutaasimammata.

Eqqarsartaatsikkut ajornarsiutini peqqutaanerpaat ukuusimapput:

- Ersineq (319-t)
- Nikallungarujussuarneq (236-t)
- ADHD (34-t)
- Skizofreni (isummakkut nappaatigalugu avissimasutut ilineq) (129-t)

Immikkoortuni peqqutaasuni eqqaaneqartoq "allallu", eqqaaneqartut ilaraat: uippakajaarneq, eqqarsaatersorneq, sakkortuumik misigisaqarsimaneq, ernumaneq, nikallunganeq, eqqarsartaatsikkut akornuteqarneq sinnattupilunnerlu.

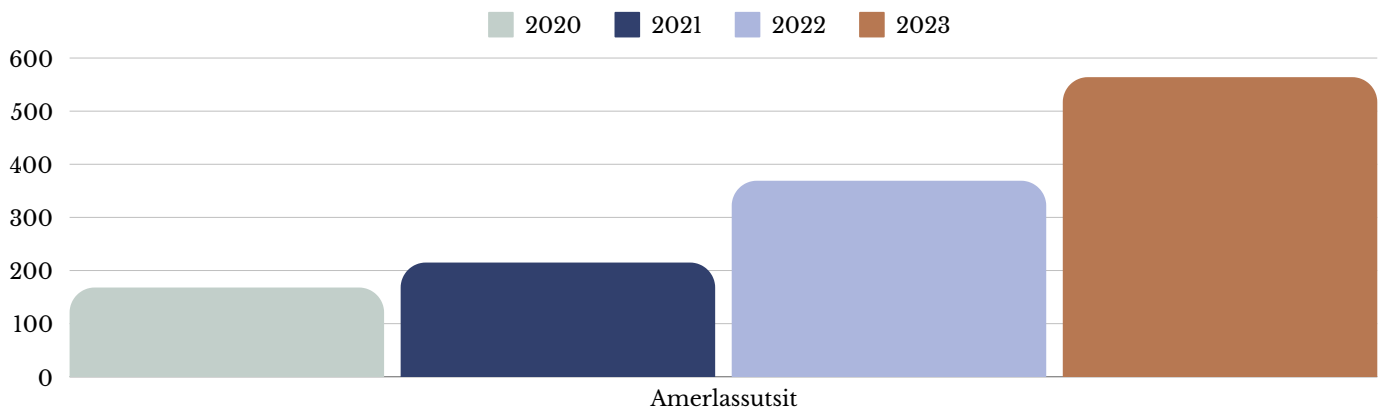
Tarnikkut ajornartorsiuteqarneq pillugu saaffiginnittut amerlassusaat immikkoortuni saaffiginnittunit ikinnerupput, tassani peqqutaavoq saaffiginnittoq ataaseq assigiinngitsunik arlaqartunik peqquteqarsinnaammat.

IMMINUT TOQUNNEQ

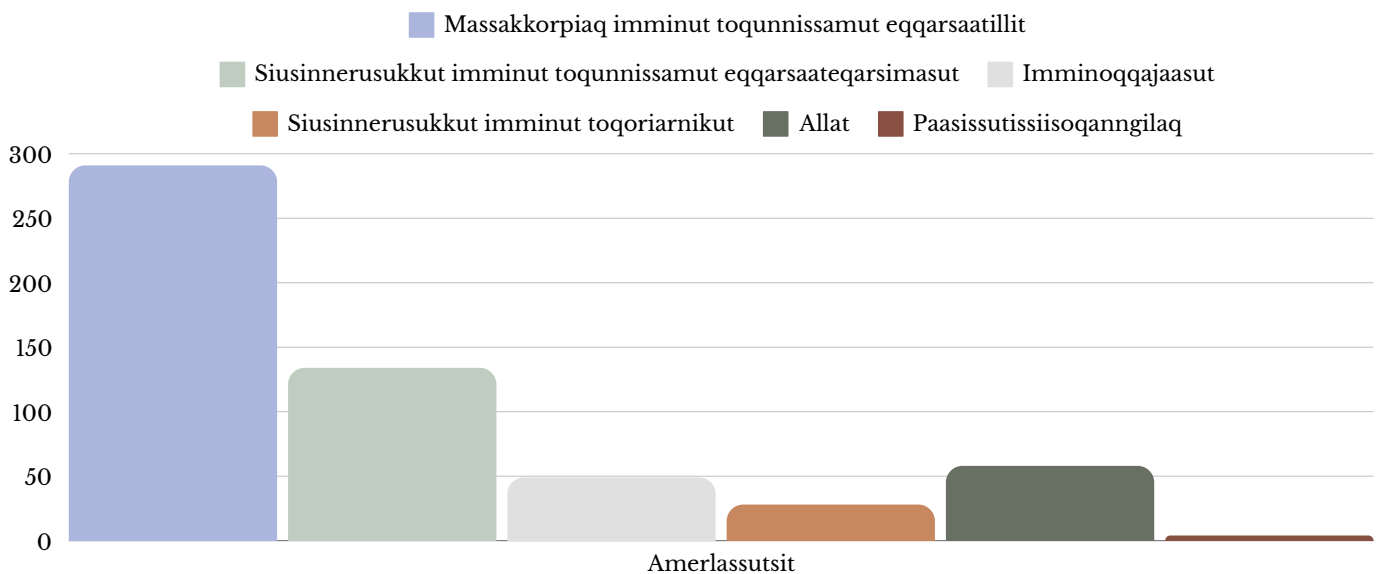
2023-mi Tusaannga 564-inik imminut toqunnissamut attuumassuteqartunik saaffigineqarsimavoq. 2022 naleqqiullugu kisitsik 194-inik qaffariaateqarsimavoq, 369-it saaffiginnissimmata. 2021-mi imminut toqunniarnermut attuumasseteqarsinnaasumik 215-inik saaffiginnittoqarsimavoq, 2020-imilu 168-inik imminut toqunneq pillugu saaffiginnittoqarsimalluni.

Imminut toqunneq pillugu saaffiginnissimasut amerlisimaneri isumaqanngilaq Kalaallit Nunaanni imminut toquttut amerleriartut. Amerlineranut peqqutaasinnaasut ilagaat innuttaasut akornanni Tusaannga ilisimaneqarnerata annertusiartornera, soorlu aamma saaffiginnissutit amerliartorneranut takussutaasoq.

35. Imminut toqunneq pillugu saaffiginnittut ukiumut agguarlugit amerlassusaat

2023-mi imminut toqunnermut tunngasut 564-t saaffiginnissutigineqarsimapput. Taakkunani innuttaasut 291-it tassanerpiaq imminut toqunnissamik eqqarsaateqarsimapput, 134-it siusinnerusukkut imminut toqunnissamik eqqarsaateqarsimallutik Tusaanngamut saaffiginnissimapput, innuttaasut 58-it immikkoortuni aalajangersimasuni ilaanngitsuni imminut toqunnissaq pillugu saaffiginnissimapput, innuttaasut 49-rut immiinoqqajaasimapput, 28-it siusinnerusukkut imminut toqoriarnikuusimapput, sinnerilu sisamat imminut toqunnissamut suna peqqutiginerlugu paasissutissiissutigisimangilaat.

36. Saaffiginnissutit imminut toqunnermut tunngasut agguataarlugit amerlassusaat

EQIKKAANEQ

Tusaannga 2019-mi ammarmalli saaffinittut ukiut tamaasa amerliartuinnartarput. Tamannattaaq 2023-mi atuuppoq, saaffiginnissutaasimasummi katillugit 5.036-iusimapput. Taamaasilluni Tusaanngap oqaluttuarisanerani ukioq 2023, ukiunut siuliinut sanilliullugu ulapaarfiunerpaasimavoq.

2023-mi Tusaanngap ammasarnini sivitsorpaa, ulloq unnuarlu sullissinini neqeroorutigilerlugu. Nalunaaquttap 00:00-08:00 akornani 800-it sinnilaarlugit saaffiginnissimapput, taakkunani meeqqat inuusuttullu saaffiginnittut 16%-teralugit. Saaffiginnittuni tamani, saaffiginnittut 40%-ii ulluklut nalunaaquttap 08:00-16:00 akornani pisimapput. Amerlanerpaallu, tassa saaffinittuni tamani 44%-ii nalunaaquttap 16:00-00:00 akornanni pisimallutik.

2022-mut naleqqiullugu saaffiginnittut amerlassusaat 31%-imik amerleriarsimapput. Kisitsisini paasissutissani saaffiginnittut annertuumik amerliarsimanerat ersarippoq, saaffiginnittut amerlassusaat qaammatini 12-iusuni qaammatini 10-ni aatsaat taamak saaffiginnittut amerlatigimmata.

2023-mi qaammat oktobari ulapaarfiunerpaasimavoq, tassani saaffiginnittut 500-rujuusimammata. Taamaasilluni qaammat taanna Tusaanngap pilersinneqarneraniit ulapaarfiunerpaasimavoq.

Tusaannga tassaavoq nuna tamakkerlugu neqeroorut taamaattumillu kommuninit tallimanit tamanit saaffiginnittunik tigusaqartarpoq. Kommuni tamani inuttussuseq naapertorlugu saaffiginnissutini misissueqqissaarnerup ersersippaa, Kommuni Kujallermi innuttaasut amerlanerpaat innuttaasukkaarlugit saaffiginninnerpaajusimasut. 2023 ingerlanerani Kujallermi innuttaasut 14%-i Tusaannga attavigisimavaat. Qeqqata Kommunea aamma Kommuneqarfik Sermersooq naleqqiullugit, ukiup ingerlanerani 6%-sa Tusaannga attavigisimavaat.

2023-mi nunaqarfinniit tamanik Tusaannga 5%-it attavigisimavaat. 2022-mi 6%-iusimavoq. Illoqarfinni najugallit ukioq 2023-mi 8%-it Tusaannga attavigisimavaat, 2022-imilu 6%-ii saaffiginnissimallutik.

2023-mi meeqqani inuusuttuaqqani inersimasunilu Tusaanngamut saaffiginnissutaanerpaaq tassaavoq kiserliortutut misigineq, saaffiginnissutini tamani 26%-iusimammata. Kiserliorneq pilertorsinnaavoq timikkut mattusimavallaaraanni imaluunniit eqqarsartaatsikkut tapersorsorneqarnissamik amigaateqaraanni aammalu inunnik allanik paasineqarnissaq pisariaqartikkaanni. "Kiserliorneq"-nerminngaanniit saaffiginnissutigineqarnerpaat tullersorteraat aappariinnermi ajornartorsiutit (20%-t) aamma eqqarsartaatsikkut ajornartorsiutit (16%). Sisamaattut, imminut toqunniarnermut ajornartorsiutinut attuumassusillit (12%).

Tusaanngamut saaffiginnittut inersimasuunerusimapput, 2023-mi inuit qulit saaffiginnikkaangata, qulingiluat inersimasuusarput. Inersimasuni saaffiginnittut 78%-ii arnaapput, ukiukkaarlugillu eqimattani saaffiginnittuni annertunerpaat tassaasimapput inersimasut 21-39-illu akornanni ukiullit.

Inersimasuni tamani saaffiginnissimasuni suliffeqanngitsut 22%-iusimapput, inersimasut suliffillit saaffiginnissimasunut 31%-t naleqqiullugit.

Meeqqaniik inuusuttuaqqaniillu saaffiginnissutit 2023-mi ukiup siulianut naleqqiullugu apparsimapput. Meeqqaniik inuusuttuaqqaniillu saaffiginnissutit akulikinnerpaaq tassaasimavoq kiserliornermut attuumassuteqarsinnaasut, naak aamma assigiinngitsorpassuarnik nalunaaruteqartaraluartoq, soorlu imminut toqunnissamik, qinngasaartinneq, nakuuserneq, kanguttaatsuliernerit aamma pinngittaaliinerit, aliasunneq, sumiginnaaneq, toqqissisimannginneq, inunnut allanut isumaalunneq, naartunneq, pinngitsuuisinnaannginneq, imminut ajoquserarneq, nalaassimasunik kingunerlutsitsineq, peerariilluni aliasuutit aammalu peerariinnermi ajornartorsiutit.

PERIUTSIT PAASISSUTISSALLU PITSAASSUSAI

Innuttaasunik oqaloqateqarnerit ataasiakkaat tamaasa tunuliaqutaralugit paasissutissanik Tusaanngami siunnersortit nalunaarsuisarput. Nalunaarsuinermi immersuiffissaq oqaloqateqarnerup kingorna siunnersortimit immersorneqartarpoq. Nalunaarsuinermi immersugassap immersornerani atugassat paasissutissanik aalajangersimasunik siunnersortit apersueqqusaanngimmata paasissutissatigut atortunut tunngaviusuni paasissutissani allanngorartarpoq. Taamaalilluni assersuutigalugu innuttaasup ukiuinut, najugaqarfianut ilaalu ilanngullugit naleqqiullugu kinaassusersiortumik nassuiaaneq pineqarpoq. Taamaattumik kisitsisit tatiginassusii nalorninartoqarsinnaapput. Aammattaaq saaffiginninnermut pissutaasunut naleqqiullugu kisitsit annikitsuaqqat pineqarput, taamaattumik kisitsisitigut paasissutissat taakku tatiginartuunatik taamaallaalli takussutissat atorneqarsinnaallutik.

Oqaloqatigiinnerit ataasiakkaat tamaasa kingorna paasissutissat annertussusaannut uku pissutaapput:

- **Innuttaasooq nakkutiginnippoq:** Innuttaasup nammineq aalajangertarparpa paasissutissat suut siunnersortimut avitseqatigissallugit, tamatumalu kingunerisaanik oqaloqatigiinnerup ingerlanerani paasissutissat suut nalaatsornerinnakkut siunnersortimit katersorneqarsinnaallutik.
- **Siunnersuineq kinaassutsimik isertuussivoq:** Kinaassutsimik isertuussinerup kingunerisaanik siunnersortip naatsorsuutigisinnaanngilaa inuunermi inissisimaneq pillugu paasissutissanik aalajangersimasunik innuttaasup avitseqateqarnissaa.
- **Oqaloqatigiinnerup misikkarissusia:** Oqaloqatigiinnerit ilai assut misikkarissuupput tamatumalu kingunerisaanik nalunaarsuinermi immersuiffimmi atugassanik paasissutissanik katersinissamik sammisaqarnissaq siunnersortimut sapernarsinnaalluni, tassa qaqugukkulluunniit pingaarnersaammat innuttaasumik oqaloqateqarnerup sammineqarnissaa.
- **Oqaloqatigiinnerup sivilissusaa ilusaalu:** Oqaloqatigiinnerit ilai sivikitsuusarput, taamaattumillu pissutsit attuumassuteqartut tamaasa pillugit paasissutissat katersornissaat ajornartarluni.

Aammattaaq paasissutissat pitsaassusaat pissutsinik makkuninnga unammillerneqartarluni:

- **Ajornartorsiuut pisariusuunera:** Ilusit ajornartorsiuutillu pisariusut saaffiginnittarnerni annertooujussuupput. Ajornartorsiuutit tamarmik aallaaviatigut nalunaarsugaasusaagaluartut ajornartorsiuutit annertussusaat ajornartorsiuutillu akulerunneri paasissutissatigut atortut pisariunerulersissavai.
- **Uteqattaartumik attaveqartarneq:** Innuttaasooq Tusaanngamut arlaleriarluni saaffiginnittarsinnaavoq. Uteqattaartumik attaveqartarneq kisitsisitigut paasissutissanut ilaavoq taamaattumik atuisoq taanna paasissutissani arlaleriarluni ilaasinnaalluni. Oqaloqatigiinnermit tamatigut takuneqarsinnaaneq ajorpoq innuttaasooq siusinnerusukku saaffiginnissimanersoq, taannalu taamaattumik paasissutissat atortuni saaffiginninnertut nutaatut ilanngunneqarsinnaalluni.
- **Paasissutissat amigaataasut:** Oqarasuaatikku siunnersuisarfiup ilusaa pissutigalugu, innuttaasup nammineq aalajangertussaavaa paasissutissat suut siunnersortimut ingerlateqqinneqassanersut taava soorunami atortuni paasissutissat amigaataalersinnaallutik. Paasissutissat amigaatigineqartillugit, assersuutigalugu oqaloqatigiinnermi suaassuseq ilisimaneqarnani oqaloqatigiinnerit taakku suaassutsip uuttuutit atorneqarnerani kisitsisitigut paasissutissanut ilaassanngillat.
- **Siunnersuisut suleriaasii assigiinngitsut:** Nalunaarsuinermi immersugassap immersorneranut naleqqiullugu innuttaasup avitseqatigisaanik paasissutissanik qanoq nassuiarneqarnissaa siunnersortit aalajangersimasunik ilinniartinneqarneq ajorput. Tamatuma kingunerisaanik nalunaarsuinermi immersugassami paasissutissat nassuiarnerini siunnersortit suleriaasiat, tassunga ilanngullugu immikkoortut aalajangersimasut paasineqarnissaat assigiinngitsuusinnaapput.